

Θέματα Αναπηρίας

04

Φύλο και Αναπηρία
Η πολλαπλή διάκριση που βιώνουν οι γυναίκες με αναπηρία

15

Γιώργος Μόσχος - Συνήγορος του Παιδιού: Καλλιεργώντας
το σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία

22

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων
με Αναπηρία του ΟΗΕ: Το Άρθρο 9 «Προσβασιμότητα»

Αφιέρωμα:

Πρόγραμμα «Καλλικρατής»
Ο νέος αυτοδιοικητικός χάρτης
της χώρας και η διάσταση
της αναπηρίας

ΑΘΗΝΑ 2010

τεύχος 20
Φεβρουάριος
Μάρτιος
Απρίλιος

	Editorial	.03
	Ανάλυση: Φύλο και Αναπηρία: Η πολλαπλή διάκριση που βιώνουν οι γυναίκες με αναπηρία	.04
	Θέσεις: Οικονομική κρίση και άτομα με αναπηρία: Η ώρα της δράσης είναι τώρα!	.08
	Βήμα: ΕΕΠΑΑ: Αγώνας για ένα καλύτερο αύριο για τα παιδιά με αυτισμό	.10
	Συνέντευξη: Συνήγορος του Παιδιού: Καλλιεργώντας το σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία	.15
	Αφιέρωμα: Πρόγραμμα «Καθηλικράτης»: Ο νέος αυτοδιοικητικός χάρτης της χώρας και η διάσταση της αναπηρίας	.18
	Παρουσίαση: Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ: Το Άρθρο 9 «Προσβασιμότητα»	.22
	Ευρωπαϊκά - Διεθνή: Συνεδρίαση Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία - Θεσσαλονίκη, 20 - 21 Μαρτίου 2010	.28
	Συνεργασίες: Διάθεση του de facto προτύπου ηλεκτρονικής προσβασιμότητας WCAG 2.0 στην Ελληνική γλώσσα	.30
	Η Ε.Σ.Α.μεΑ. παρεμβαίνει, προτείνει, διεκδικεί...	.34

Ιδιοκτησία:
Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία - Ε.Σ.Α.μεΑ.

Εκδότης:
Βαρδακαστάνης Γιάννης
Πρόεδρος Ε.Σ.Α.μεΑ.

Διευθύντρια:
Χατζηπέτρου Ανθή

Αρχισυντάκτρια:
Θεωνά Άννα

Σελιδοποίηση - Διαχωρισμοί - Φιλμς:
ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ (210 6006430-1)

Εκτύπωση:
ΔΕΣΜΟΣ (210 6644156)

Γραφεία Ε.Σ.Α.μεΑ.:

Ελ. Βενιζέλου 236, 163 41 Ηλιούπολη, Αθήνα
Τηλ. 210 - 9949837

Fax: 210 - 5238967

E-mail: esaea@otenet.gr

http://www.esaea.gr

Εκδίδεται σε 7.500 αντίτυπα και διανέμεται δωρεάν.

Σε περίπτωση αναδημοσίευσης παρακαλούμε να αναφέρετε ως πηγή το "Θέματα Αναπηρίας".

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν υποχρεωτικά τις απόψεις της Ε.Σ.Α.μεΑ.

Εν μέσω καταγιστικών εξελίξεων με την Ελλάδα να βιώνει μια άνευ προηγουμένου οικονομική κρίση με νέα εξαντλητικά μέτρα για όλους τους Έλληνες και τις Ελληνίδες ανεξαιρέτως, ο ρόλος του αναπηρικού κινήματος αλλιάζει. Με αίσθημα ευθύνης απέναντι στα άτομα με αναπηρία, μια από τις πλέον ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, που παρακολουθούν με δέος καθημερινά τα ήδη πενιχρά εισοδήματά τους να απειλούνται, η Ε.Σ.Α.μεΑ. βρίσκεται στην πρώτη γραμμή του αγώνα, δίπλα σε όλους τους εργαζόμενους και συνταξιούχους συμπολίτες μας για την προστασία και τη διαφύλαξη των κεκτημένων δικαιωμάτων τους.

Με δυναμικές παρεμβάσεις και την κατάθεση προτάσεων επί όλων των υπό συζήτηση νομοσχεδίων και προς όλους τους αρμόδιους Υπουργούς, η Συνομοσπονδία διεκδικεί ένα δίκαιο ασφαλιστικό, που θα εισάγει και ένα νέο ενιαίο και αποτελεσματικό Σύστημα Πιστοποίησης της Αναπηρίας, μέτρα προστασίας των ατόμων με αναπηρία από την οικονομική κρίση και για το λόγο αυτό παρενέβη με επιστολές της ακόμα και στον ίδιο τον Πρωθυπουργό της χώρας, ζητώντας λύσεις εξ ονόματος όλων των Ελληνίδων και Ελλήνων με αναπηρία, που δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να πληρώσουν μια κρίση που δεν δημιούργησαν.

Σε αυτό το πλαίσιο, με γνώμονα τη θέση ότι καμιά ευκαιρία δεν πρέπει να μένει ανεκμετάλλευτη για την εξάλειψη των κοινωνικών ανισοτήτων και των διακρίσεων, η Ε.Σ.Α.μεΑ. έδωσε ιδιαίτερη έμφαση και στον τρόπο που μπορεί να αξιοποιηθεί ο νέος αυτοδιοικητικός χάρτης της χώρας με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, όπως μπορείτε να διαβάσετε στο «Αφιέρωμα» αυτού του Τεύχους.

Επιπλέον, για μια ακόμα φορά, το εθνικό αναπηρικό κίνημα κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για τις γυναίκες και τα παιδιά με αναπηρία, που αναμφίβολα, συνιστούν τις πιο ευπαθείς και ευάλωτες κατηγορίες ατόμων με αναπηρία. Στην «Ανάληψη» φιλοξενείται ένα άρθρο για τη διάσταση του φύλου σε σχέση με την αναπηρία, ενώ τις απόψεις του για το πώς μπορούν να προστατευτούν καλύτερα τα παιδιά με αναπηρία μοιράζεται με τα «Θέματα Αναπηρίας» ο Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού κ. Γιώργος Μόσχος.

Τέλος, τα σημαντικά οφέλη από τη διασφάλιση της προσβασιμότητας, τόσο στο φυσικό και δομημένο όσο και στο ηλεκτρονικό περιβάλλον, εκτίθενται εκτενώς σε δύο ακόμα άρθρα αυτού του τεύχους, με την παρουσίαση του Άρθρου 9 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, αλλά και των Οδηγιών για την Προσβασιμότητα του Περιεχομένου του Ιστού.

Καλή Ανάγνωση.

Ιωάννης Βαρδακασιάνης
Πρόεδρος Ε.Σ.Α.μεΑ.

Φύλο και Αναπηρία

Η πολλαπλή διάκριση που βιώνουν οι γυναίκες με

Οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία βιώνουν μεγαλύτερη διακριτική μεταχείριση σε σχέση με τους άντρες με αναπηρία και τις γυναίκες χωρίς αναπηρία. Η ύπαρξη προκαταλήψεων και στερεοτύπων στρεβλώνουν την εικόνα τους αλλήλ και την ίδια τους την αντίληψη ότι είναι πολίτες με πλήρη ανθρωπότητα και πολιτικά δικαιώματα.

Οι γυναίκες με αναπηρία στερούνται αποτελεσματικών πολιτικών, νομικών εργαλείων και πόρων για την εξάλειψη και τη διόρθωση αυτής της διακριτικής συμπεριφοράς. Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι οι πολιτικές ισότητας των φύλων αγνοούν ή αντιμετωπίζουν αποσπασματικά την αναπηρία και οι πολιτικές για την αναπηρία αγνοούν ή αντιμετωπίζουν αποσπασματικά το φύλο, διαιωρίζοντας έτσι την κατάσταση των πολλαπλών διακρίσεων, τη μεγαλύτερη ευπάθεια και την ανισότητα των γυναικών με αναπηρία.

Ωστόσο, οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία

έχουν το δικαίωμα να ενταχθούν πλήρως στην κοινωνία και επομένως πρέπει να θεωρηθούν ως ενεργοί πολίτες. Τα ανθρωπότητα δικαιώματά τους πρέπει να προστατεύονται και να προωθούνται, όπως κατοχυρώνονται στο άρθρο 6 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΟΗΕ, 2007).

Άρθρο 6 Γυναίκες με αναπηρία

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρίες υπόκεινται σε πολλαπλές διακρίσεις και, εν προκειμένω, λαμβάνουν μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν την πλήρη και ίση απόλαυση, από αυτά, όλων των ανθρωπότητα δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να διασφαλί-

ζουν την πλήρη ανάπτυξη, προαγωγή και ενίσχυση των γυναικών, με σκοπό την εγγύηση της άσκησης και απόλαυσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών που καθορίζονται στην παρούσα Σύμβαση.

Η διάκριση ... γένους θηλυκού

• Γυναίκες με αναπηρία και Φτώχεια

Γυναίκες και άνδρες με αναπηρία είναι πιο πιθανό να βρεθούν σε κίνδυνο σχετικής φτώχειας, δηλαδή το διαθέσιμο εισόδημά τους να βρίσκεται κάτω του 60% του μέσου εισοδήματος της χώρας στην οποία ζουν¹. Η κατάσταση είναι δυσμενέστερη για τις γυναίκες, κυρίως λόγω της περιορισμένης πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας.

Το ποσοστό των γυναικών με αναπηρία που δραστηριοποιούνται στην αγορά εργασίας σε σύγκριση με τις γυναίκες χωρίς αναπηρία είναι περίπου 50%². Οι άνδρες με αναπηρία εργάζονται σε μεγαλύτερο ποσοστό από ό,τι οι γυναίκες με αναπηρία, παρά το γεγονός ότι σε πολλές χώρες το επίπεδο εκπαίδευσης των γυναικών με αναπηρία είναι υψηλότερο από ό,τι των ανδρών με αναπηρία.

Ο αποκλεισμός των γυναικών με αναπηρία αποτελεί έναν φαύλο κύκλο: οι γυναίκες δεν έχουν τις ευκαιρίες για την απόκτηση εμπειριών εξαιτίας διακρίσεων/φραγμών, δεν έχουν την απαιτούμενη εμπειρία για την ανάληψη ορισμένων θέσεων και ως εκ τούτου εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις σε σύγκριση με τους άνδρες με αναπηρία.

Επίσης, τα στερεότυπα σχετικά με το φύλο οδηγούν, μερικές φορές, σε μια κατάσταση όπου οι άνδρες με αναπηρία ενθαρρύνονται να εργαστούν ενώ οι γυναίκες με αναπηρία "προστατεύονται" από την εργασία, παρά τις ενδείξεις ότι η εργασία μπορεί να έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα ζωής τους.

Οι γυναίκες με αναπηρία είναι επίσης πιθανότερο να κατέχουν μία θέση εργασίας με λιγότερες ευθύνες και χαμηλότερο μισθό από τους άνδρες με αναπηρία ή τις γυναίκες χωρίς αναπηρία, που επίσης συμβάλλει σε μεγαλύτερη κοινωνική απομόνωση, χαμηλότερη αυτοεκτίμηση και μεγαλύτερη οικονομική εξάρτηση από την οικογένεια και / ή από άλλα άτομα που τις φροντίζουν.

• Γυναίκες με αναπηρία και εναρμόνιση ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής

Σε γενικές γραμμές, παρατηρείται έλλειψη αποδοχής της μητρότητας των γυναικών με αναπηρία. Οι γυναίκες με αναπηρία συχνά θεωρείται ότι δεν θα κάνουν οικογένεια και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι υπάρχει πλήρης έλλειψη ενημέρωσης και πληροφορίας σχετικά με τον οικογενειακό προγραμματισμό, την σεξουαλικότητα κ.λπ. σε προσβάσιμη μορφή, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των γυναικών με αναπηρία.

Οι μητέρες των παιδιών με αναπηρία αντιμετωπίζουν διακρίσεις, αφού πρέπει να αναλάβουν μία επιπλέον ευθύνη, λόγω της αποτυχίας της κοινωνίας να παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης στο παιδί με αναπηρία. Αυτό οδηγεί σε μια κατάσταση όπου η μητέρα μερικές φορές πρέπει να εγκαταλείψει την επαγγελματική σταδιοδρομία της προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες του παιδιού της.

Η μη προσαρμοσμένη άδεια μητρότητας σε πολλές χώρες, επίσης, περιορίζει τις δυνατότητες για τις γυναίκες με αναπηρία και τις μητέρες παιδιών με αναπηρία, να συνδυάσουν τη μητρότητα με την επαγγελματική σταδιοδρομία. Η ανατροφή των παιδιών για τις γυναίκες με αναπηρία μπορεί να είναι πιο δύσκολο έργο από ό,τι για τις γυναίκες χωρίς αναπηρία, ιδιαίτερα στην παιδική ηλικία και για αυτόν τον λόγο πρέπει να έχουν πρόσβαση στις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

¹ European Commission. DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities (2007): Men and Women with Disabilities in the EU: Statistical Analysis of the LFS Ad Hoc Module and the EU-SILC. Final Report

² European Commission. DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities (2007): Men and Women with Disabilities in the EU: Statistical Analysis of the LFS Ad Hoc Module and the EU-SILC. Final Report

• Στείρωση γυναικών με αναπηρία

Υπό το πρίσμα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (Άρθρο 23 Σεβασμός της κατοικίας και της οικογένειας), το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία (European Disability Forum – EDF) αναγνωρίζει ότι η καταναγκαστική στείρωση είναι μια μορφή βίας που παραβιάζει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία για να σχηματίσουν οικογένεια, να αποφασίσουν για τον αριθμό των παιδιών που επιθυμούν να έχουν, να αποκτήσουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τον οικογενειακό προγραμματισμό και την αναπαραγωγή, και να διατηρήσουν τη γονιμότητά τους σε ισότιμη βάση με τους άλλους.

Σύμφωνα με δηλώσεις του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία, σε αρκετές χώρες στην Ευρώπη, υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η αναγκαστική στείρωση εξακολουθεί να πραγματοποιείται σε πολλά άτομα με αναπηρία, ως επί το πλείστον σε κορίτσια και γυναίκες με νοητική ή ψυχοκοινωνικές αναπηρίες και χωρίς τη συγκατάθεσή τους ή χωρίς την κατανόηση του ειδικού σκοπού της ιατρικής πράξης, με το πρόσχημα της ευημερίας του ατόμου με αναπηρία.

• Γυναίκες με αναπηρία και άνιση εκπροσώπησή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων

Αν οι γυναίκες γενικά υποεκπροσωπούνται στα κέντρα λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, τότε οι γυναίκες με αναπηρία είναι σχεδόν απύσες. Προκειμένου να διασφαλιστεί η καλύτερη δυνατή έκβαση των αποφάσεων, υπάρχει ανάγκη να διασφαλιστεί ότι οι αρμόδιοι χάραξης πολιτικής διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία και ότι είναι αντιπροσωπευτικοί του πληθυσμού.

Όσο οι γυναίκες με αναπηρία δεν αποτελούν μέρος της διαδικασίας λήψης αποφάσεων θα είναι δύσκολη η αποτελεσματική μετάβαση προς μία κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς και θα υπάρχει ο κίνδυνος τα μέτρα που λαμβάνονται να μην ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες εκείνων στους οποίους στοχεύουν.

• Γυναίκες με αναπηρία και Βία

Υπό το πρίσμα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (Άρθρο 16 Απαλλοτρίωση από την εκμετάλλευση, τη βία και την κακοποίηση), τα Ηνωμένα Έθνη αναγνωρίζουν ότι

οι κανόνες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει να λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο τη διάσταση του φύλου αλλά και ένα ευρύ φάσμα παραγόντων που διαμορφώνουν και ενισχύουν, σε γυναίκες και άντρες, τις εμπειρίες των διακρίσεων και της βίας, όπως η ηλικία, και η αναπηρία.

Έρευνες (βλ. παρακάτω) που διεξάγονται στην Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Αυστραλία έχουν δείξει ότι περισσότερο από το ήμισυ του αριθμού των γυναικών με αναπηρία έχουν υποστεί σωματική κακοποίηση, σε σύγκριση με το ένα τρίτο (1/3) των γυναικών που δεν έχουν αναπηρία. Παρ' όλα αυτά, τα περισσότερα κέντρα προστασίας γυναικών δεν είναι προσβάσιμα και το προσωπικό δεν είναι εκπαιδευμένο σε θέματα αναπηρίας και στο πώς να υποδεχθεί γυναίκες με αναπηρία στα κέντρα αυτά.

Επιπλέον, ο αριθμός των γυναικών που πέφτουν θύματα βίας από κάποιον που είναι κοντά τους είναι επίσης πιθανώς πολύ υψηλότερο από ό, τι στις επίσημες στατιστικές. Πολλές γυναίκες με αναπηρία εξαρτώνται από τον δράστη για την καθημερινή φροντίδα τους ή ακόμα και για την επιβίωσή τους. Αυτό καθιστά ακόμη πιο δύσκολο για τις γυναίκες να προβούν σε καταγγελία. Επιπλέον, πολλές γυναίκες με αναπηρία δεν έχουν την οικονομική ανεξαρτησία να ζήσουν μόνες τους, και επομένως είναι υποχρεωμένες να παραμείνουν με τον δράστη. Οι γυναίκες που ζουν σε ιδρύματα είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε αυτού του είδους τη βία.

• Γυναίκες με αναπηρία και Στερεότυπα

Στάσεις και προκαταλήψεις στην κοινωνία και στο οικογενειακό περιβάλλον, αλλά και στερεότυπα σε σχέση με τις γυναίκες με αναπηρία έχουν ως αποτέλεσμα την επίτευξη της κοινωνικής απομόνωσης και αποκλεισμού τους. Οι γυναίκες με αναπηρία είναι σχεδόν αόρατες στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και όταν τα άτομα αυτά απεικονίζονται συχνά περιγράφονται μέσα από το ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας, και, πολύ συχνά, ως θύματα.

Αποτελέσματα έρευνας για τη «Βία των ανδρών κατά των γυναικών με αναπηρία»

Στην έρευνα «Βία ανδρών κατά των γυναικών με αναπηρία³» που διεξήχθη από το Σουηδικό Ινστι-

τούτο Έρευνας Πολιτικών για την Αναπηρία συμμετείχαν 1063 γυναίκες συνοδικά (πλην γυναικών με νοητική αναπηρία). Το κοινό γνώρισμα αυτών των γυναικών είναι ότι στη μεγάλη πλειοψηφία τους έχουν μια αναπηρία που καθιστά δύσκολο για αυτές να φύγουν, να κινηθούν γρήγορα, ή να μπορέσουν να ξεφύγουν σε περίπτωση μιας βίαιης κατάστασης. Διαθέτουν δηλ. είτε σωματική αναπηρία είτε προβλήματα όρασης.

Συνοδικά, το ένα τρίτο, 33%, του συνόλου των γυναικών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο της μελέτης, βίωσαν απειλές, βία, ή σεξουαλική κακοποίηση από άνδρες. Στο ήμισυ των περιπτώσεων αυτών, οι γυναίκες έχουν, μία ή περισσότερες φορές, τραυματιστεί σωματικά από τους άνδρες από τους οποίους έπεσαν θύματα βίας και σεξουαλικών επιθέσεων - δηλαδή, συνοδικά 14% αυτών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο.

Συνοδικά, 20% των γυναικών αυτών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο δήλωσαν ότι ζουν ή έχουν ζήσει μαζί με άνδρες από τους οποίους έχουν υποστεί βία, απειλές, ή σεξουαλικές επιθέσεις. Μερικές από αυτές έχουν λάβει ή προσπάθησαν να λάβουν επαγγελματική στήριξη. Συνοδικά, τα δύο τρίτα απάντησαν ότι ποτέ δεν πήραν ή ποτέ δεν προσπάθησαν να πάρουν οποιαδήποτε βοήθεια ή στήριξη. Ωστόσο, πολλές από αυτές τις γυναίκες έχουν υποστεί και σωματική και ψυχολογική βία. Μεταξύ των γυναικών που έχουν λάβει κάποια υποστήριξη, υπάρχουν σχεδόν τόσες γυναίκες που είναι δυσαρεστημένες όσες και αυτές που είναι ικανοποιημένες με τη βοήθεια που πήραν από διάφορα κέντρα.

Συνοδικά, 7% του συνόλου των γυναικών με αναπηρία οι οποίες συμμετείχαν σε αυτήν τη μελέτη, ανέφεραν ότι χώρισαν από τον άντρα που τις απείλησε ή που χρησιμοποίησε βία εναντίον τους. Το

ένα τρίτο αυτών των γυναικών επέλεξε να επιστρέψει ξανά και πάλι σε αυτόν τον άντρα, τις περισσότερες φορές επειδή τους υποσχέθηκε ότι θα αλλιάξει συμπεριφορά.

Συνοδικά, μία γυναίκα στις δέκα δηλώνει ότι υποστεί βία από τον πατέρα της πριν συμπληρώσει τα 15 της χρόνια, αλλά και από άλλα μέλη της οικογένειάς τους π.χ. μητέρα, αδελφός/ή. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό συνέβη από προσωπικό παροχής υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας.

Μεταξύ όλων αυτών των γυναικών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, ένα 5% αναφέρει ότι κάποιος άνδρας τους ανάγκασε σε κάποιο είδος σεξουαλικής δραστηριότητας πριν από την ηλικία των 15. Συνοδικά, 16% όλων αυτών των γυναικών δηλώνουν ότι, κάποια στιγμή πριν από την ηλικία των 15, έχουν αισθανθεί σεξουαλική απειλή από τη συμπεριφορά ενός άνδρα.

Συνοδικά, 3% των γυναικών που έχουν παιδιά δηλώνουν ότι ο πρώην σύζυγος / σύντροφος έχει ασκήσει στα παιδιά τους σωματική βία, ενώ το 1% λένε ότι το παιδί / παιδιά τους έχουν πέσει θύματα σεξουαλικών επιθέσεων.

3% του συνόλου των γυναικών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο δηλώνουν ότι έχουν υποστεί βιασμό, απόπειρα βιασμού ή σεξουαλική κακοποίηση από δύο ή περισσότερους δράστες την ίδια στιγμή.

Συνοδικά, 7% των γυναικών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο ανέφεραν ότι έχουν κάνει απόπειρα αυτοκτονίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι απόπειρες αυτοκτονίας είναι πολύ πιο συχνές σε γυναίκες που έχουν υποστεί σωματική βία και σε γυναίκες που έχουν σοβαρές αναπηρίες. **Θ.Α.**

Οικονομική κρίση και άτομα με αναπηρία: Η ώρα της δράσης είναι τώρα!

Το εθνικό και ευρωπαϊκό αναπηρικό κίνημα απαιτεί τη λήψη μέτρων για τα άτομα με αναπηρία

Οι οικονομικές συνθήκες κάτω από τις οποίες διαβιούν τους τελευταίους μήνες οι Ευρωπαίοι πολίτες είναι λίγο πολύ γνωστές σε όλους. Θέσεις εργασίας χάνονται καθημερινά, τα προϊόντα ακριβαίνουν, τα εισοδήματα μικραίνουν και η απόγνωση είναι διάχυτη σε κάθε γωνιά της Ευρώπης. Είναι λοιπόν κάτι περισσότερο από προφανές ότι για τις ευπαθείς - οικονομικά και κοινωνικά - ομάδες του πληθυσμού, αυτές που ούτως ήλλιως «σφίγγουν το ζωνάρι» συνεχώς προκειμένου να τα βγάλουν πέρα, η παρούσα οικονομική κατάσταση κάθε άλλο παρά διευκολύνει τις ζωές τους.

Τα άτομα με αναπηρία είναι αναμφίβολα η πλέον ευπαθής κοινωνική ομάδα. Ιδιαίτερα σε τέτοιες περιόδους και υπό αυτές τις συνθήκες θα περίμενε κανείς πως τα άτομα με αναπηρία θα προστατεύονταν με κάθε τρόπο από αυτά τα μέτρα που εξήγγειλε η κυβέρνηση για τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος. Γιατί άλλωστε, όπως έχει επανειλημμένα τονίσει η Συνομοσπονδία, πρόκειται για μια κρίση, για την οποία σε καμία περίπτωση δεν ευθύνονται τα άτομα με αναπηρία. Ωστόσο, στην πράξη τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά. Ένα εκατομμύριο Έλληνες και Ελληνίδες με αναπηρία και συνολικά 65 εκατομμύρια Ευρωπαίοι με αναπηρία καλούνται να συμβάλλουν με τον (ιδιαίτερα περιορισμένο) οβολό τους για την εξόφληση χρεών και την κάλυψη υπέρογκων ελλειμμάτων.

Το αναπηρικό κίνημα, πάντοτε στην πρώτη γραμμή του αγώνα για την προάσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν θα μπορούσε να μείνει αμέτοχο μπροστά σε αυτή την κατάφορη αδικία. Για το λόγο αυτό κατέφυγε σε δυναμικές παρεμβάσεις, ώστε να δημιουργηθεί μια όσο το δυνατόν ισχυρότερη ασπίδα προστασίας για τα κεκτημένα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, που σε πανευρωπαϊκό επίπεδο είναι ευθέως αντιμέτωπα με σημαντικές μειώσεις στα ήδη μικρά εισοδήματά τους, είτε με άμεσο, είτε με έμμεσο τρόπο.

«Κύριε Πρωθυπουργέ, Δράστε τώρα! Είμαστε κι εμείς εδώ!»

Οι εξαγγελίες της κυβέρνησης της χώρας για τα μέτρα που θα συμβάλουν στη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος είναι γνωστό ότι προκάλεσαν σφο-

δρές αντιδράσεις από όλες τις ομάδες του πληθυσμού, οι οποίες εντάθηκαν ακόμα περισσότερο μετά την ανακοίνωση αλλαγών στην κοινωνική ασφάλιση και τις συντάξεις.

Το εθνικό αναπηρικό από την πρώτη κιόλας στιγμή έσπευσε να παρέμβει δυναμικά με διαδοχικές επιστολές στον Πρωθυπουργό της χώρας κ. Γιώργο Παπανδρέου, στις 30.04.2010 και κατόπιν στις 03.05.2010, δηλαδή λίγο πριν και μετά την ανακοίνωση των νέων μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης και του ελλείμματος.

Η Ε.Σ.Α.μεΑ. μετέφερε στον Πρωθυπουργό και στις δύο επιστολές την αγωνία, τη θλίψη και την απόγνωση των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, ιδιαίτερα μετά και την επίσημη πια ανακοίνωση των μέτρων και ζήτησε την εξαίρεση των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους από τα μέτρα αυτά, επισημαίνοντας χαρακτηριστικά ότι οι πολίτες αυτής της χώρας και δη οι πλέον αδύναμοι όπως τα άτομα με αναπηρία δεν πρέπει να «πληρώσουν το μάρμαρο». *«Δεν διεκδικούμε ειδική προνομιακή μεταχείριση, αλλά πιστεύουμε βαθύτατα ότι μία πολιτική δεν είναι δίκαιη, εάν δεν λαμβάνει υπόψη το κόστος διαβίωσης λόγω αναπηρίας... Πρέπει να αντιληφθεί η κυβέρνηση, ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, δεν αντέχουν αυτά τα μέτρα»*, τονίζεται χαρακτηριστικά.

Επιπλέον, ιδιαίτερη μνεία έκανε η Συνομοσπονδία και στις παρεχόμενες στα άτομα με αναπηρία υπηρεσίες, υπογραμμίζοντας την «υποβάθμιση των δημόσιων πολιτικών στήριξης και την υποχώρηση του δείκτη προστασίας και κοινωνικής ασφάλειας», που όπως τονίζει *«είναι ορισμένες από τις άμεσες αρνητικές και επώδυνες συνέπειες της κρίσης που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους στη χώρα μας αυτήν την περίοδο»*.

Η Συνομοσπονδία κάλεσε τον Πρωθυπουργό και την κυβέρνηση της χώρας να εκπονήσει και να ανακοινώσει άμεσα «ένα μακροχρόνιο πρόγραμμα δημόσιων πολιτικών καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, των κοινωνικών ανισοτήτων και της φτώχειας», που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία «πιο σκληρά, πιο αδυσώπητα, πιο αμείλικτα καθημερινά σε όλες τις

εκφάνσεις της ζωής τους». «Αν δεν ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα η Ελλάδα του 2010 δυστυχώς μπορεί να οδηγήσει πολλά από τα παιδιά της με αναπηρία στους δρόμους της επαιτείας», προειδοποιεί η Συνομοσπονδία.

«Δεν διεκδικούμε τίποτα παραπάνω από τη διασφάλιση όρων αξιοπρεπούς διαβίωσης και κοινωνικής υπερηφάνειας για τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους. Ελλάδα υπερήφανη χωρίς πολίτες που νιώθουν υπερήφανοι, είναι Ελλάδα αποξενωμένη από τα παιδιά της», καταλήγει η επιστολή.

Το ευρωπαϊκό αναπηρικό κίνημα καλεί την ΕΕ να λάβει μέτρα

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία και της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης βρέθηκε στην Ισπανία στις 9 Μαΐου 2010, επικεφαλής αντιπροσωπείας της Ε.Σ.Α.μεΑ. (κ. Κεσόγλου και κα Γκουνίδου), προκειμένου να προεδρεύσει της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης του Φόρουμ. Στο επίκεντρο της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης του Φόρουμ στη Μαδρίτη βρέθηκαν τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρία εν μέσω μιας δεινής οικονομικής κρίσης.

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία και της Ε.Σ.Α.μεΑ. ζήτησε από την ΕΕ και τα κράτη – μέλη να περάσουν από τα λόγια στα έργα, από τις διακηρύξεις στις πολιτικές, με συγκεκριμένους και μετρήσιμους στόχους.

Υπό αυτές τις συνθήκες, το αναπηρικό κίνημα υιοθέτησε μια έκτακτη Διακήρυξη, η οποία περιλαμβάνει τις θέσεις του για την αντιμετώπιση της κρίσης και ζήτησε την ανάληψη πρωτοβουλιών και τη λήψη μέτρων από πλευράς της ΕΕ, με την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την αναπηρία και τη συμπερίληψή του στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2020. Το πλήρες κείμενο της Διακήρυξης έχει ως εξής:

«Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία, η φωνή πλέον των 65 εκατομμυρίων ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους στην Ευρώπη, καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και όλους τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς και τις κυβερνήσεις στην Ευρώπη να διασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους δεν θα πληρώσουν την οικονομική κρίση, μια κρίση που γίνεται ολοένα και πιο αισθητή στην Ελλάδα, αλλά και σε αρκετές άλλες χώρες τόσο στην Ευρωζώνη, όσο και την υπόλοιπη Ευρώπη.

Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία εκφράζει τον προβληματισμό και την αγωνία του για την υπό πλήρη εξέλιξη οικονομική και πολιτική κρίση

στην Ευρώπη, για την οποία άνδρες και γυναίκες με αναπηρία όλων των ηλικιών και οι οικογένειές τους πληρώνουν με τη μείωση του εισοδήματός τους, των παροχών τους και των ευκαιριών απασχόλησής τους ή με τις περικοπές στους φορείς εκπροσώπησής τους.

Εμείς επαναβεβαιώνουμε τη δήλωση που κάναμε τον Νοέμβριο του 2008 και επαναλαμβάνουμε ότι η κρίση προκλήθηκε από τον ανεύθυνο και ανεξέλεγκτο δανεισμό και την απαράδεκτη αδιαφορία των επικεφαλής των οικονομικών θεσμών, των κυβερνητικών πολιτικών και την αποτυχία των νομοθετικών οργάνων ανά τον κόσμο. Οι Κυβερνήσεις, μετακυλύοντας το βάρος στους απλούς φορολογούμενους, προωθούν δρακόντεια μέτρα και αιματηρές περικοπές για να πληρώσουν αυτή την απληστία και αδιαφορία. Είναι αυτές οι Κυβερνήσεις και οι θεσμοί που προκάλεσαν την κρίση και αυτοί θα έπρεπε να την πληρώσουν αντί για τα άτομα με αναπηρία, τις υπόλοιπες ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού ή τους Ευρωπαίους πολίτες εν γένει. Το Φόρουμ εκφράζει την αλληλεγγύη του σε όλες τις πληθυσμιακές ομάδες στον κοινό αγώνα για την αποφυγή αυτού του μπαράζ σκληρών επιθέσεων στο επίπεδο διαβίωσης των Ευρωπαίων πολιτών, που σχεδιάστηκε για να τους κάνει να πληρώσουν την απληστία και την κακοδιαχείριση του οικονομικού τομέα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μόλις πρόσφατα συμφώνησε για την προστασία και προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των γυναικών και ανδρών με αναπηρία ανεξαρτήτως ηλικίας και των οικογενειών τους, με την υιοθέτηση της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Ήδη 15 κράτη μέλη της ΕΕ την έχουν επικυρώσει και τα υπόλοιπα έχουν απλά υπογράψει τη Διεθνή Σύμβαση. Μέτρα κοινωνικής προστασίας και ισότητας που έχουν επιτευχθεί μέσα από τους αγώνες των ατόμων με αναπηρία και αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής ένταξης διακυβεύονται και απειλούνται σφοδρά από την οικονομική κρίση.

Καλούμε όλες τις Κυβερνήσεις και τους θεσμούς της ΕΕ να συνεχίσουν να στηρίζουν τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και να αναπτύσσουν πολιτικές ένταξης με πάγια μέτρα, όπως προτείνεται από το Φόρουμ στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Αναπηρία. Τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους πρέπει να συμμετέχουν σε όλες τις συζητήσεις για τις όποιες αλλαγές στις παροχές, αφού συχνά είναι σε θέση να προτείνουν καλύτερες και αποτελεσματικότερες λύσεις. Αυτό συμπεριλαμβάνει και την ανοικοδόμηση μιας Ευρώπης όπου όλοι οι πολίτες της θα συμμετέχουν ενεργά και η συμβολή τους θα επιβραβεύεται με την ανάπτυξη ενός καλύτερου οικονομικού, κοινωνικού και πολιτικού μέλλοντος για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες».

ΕΕΠΑΑ: Αγώνας για ένα καλύτερο αύριο για τα παιδιά με αυτισμό

Αυτισμός. Μια διαταραχή νευροψυχιατρικής και αναπτυξιακής φύσης που είναι δύσκολο να εξηγηθεί πλήρως αλλά πλήττει 50 ανά 10.000 παιδιά (στοιχεία από το Α΄ Διεθνές Συνέδριο της Παγκόσμιας Οργάνωσης Αυτισμού, Νοέμ. 2002, Μελβούρνη). Μια πάθηση που βιώνουν καθημερινά χιλιάδες οικογένειες χωρίς καμιά υποστήριξη από την Πολιτεία.

Για τον αυτισμό, αυτή την πολύπλοκη διαταραχή, δεν υπάρχει θεραπεία. Υπάρχει όμως δυνατότητα βελτίωσης, η οποία εξαρτάται και είναι στενά συνυφασμένη με τη σωστή και όσο το δυνατόν έγκαιρη διάγνωση, τη σωστή εκπαίδευση και από τον βαθμό κατανόησης του αυτιστικού ατόμου από το οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον. Ειδικά στη χώρα μας, τα αυτιστικά άτομα είναι εγκαταλελειμμένα στους γονείς τους, ενώ στη

συνέχεια παραδίδονται στην εφιαλτική μοίρα τους, έγκλειστα σε ιδρύματα, ή σε αμφίβολες συνθήκες διαβίωσης.

Για την αλλαγή αυτής της εικόνας, που είναι βαμμένη με τα πιο μελανά χρώματα, αγωνίζονται καθημερινά εδώ και δεκαετίες γονείς ατόμων με αναπηρία που ίδρυσαν και είναι μέλη της **Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων (ΕΕΠΑΑ)**, με μόνο σκοπό την άρση του αποκλεισμού των παιδιών με αυτισμό, την απόλαυση της ζωής και της διασφάλισης ίσων ευκαιριών διαβίωσης. Και όλα αυτά, σε μια χώρα που αδυνατεί να καλύψει ακόμα και στοιχειώδεις ανάγκες, σε μια χώρα που η ιδιωτική και ατομική πρωτοβουλία δεινοπαθεί να υπερκεράσει την αδιαφορία και την ανεπάρκεια των ιθυνόντων.

Για τη δράση της ΕΕΠΑΑ, μίλησε στα «Θέματα Αναπηρίας» ο Πρόεδρος της κ. **Ηλίας Παρίσης**.

Πότε ιδρύθηκε η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας Αυτιστικών Ατόμων και πόσα μέλη αριθμεί;

Η ΕΕΠΑΑ ιδρύθηκε το 1992 από τον καθηγητή του Πανεπιστημίου του Μπέρμιγχαμ κ. Αλεξίου, ο οποίος είναι και πατέρας δύο αυτιστικών παιδιών. Όταν ήρθε στην Ελλάδα διαπίστωσε τα τεράστια ελλείμματα στη χώρα μας, που τότε ούτε καν αναφερόταν στη νομοθεσία η λέξη αυτισμός κι έτσι, μαζί με άλλους 80 γονείς ίδρυσαν την ΕΕΠΑΑ.

Η Εταιρεία συγκροτείται από γονείς παιδιών με αυτισμό, χωρίς να αποκλείεται η συμμετοχή ατόμων με αυτισμό, εφόσον έχουν υψηλό νοητικό δυναμικό. Από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα, όλα αυτά τα χρόνια της πορείας της, αγωνίζεται για τα δικαιώματα των παιδιών με αυτισμό.

Και πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι ο αυτισμός είναι μια πολύπλοκη πάθηση, λόγω των διαφορετικών κλινικών εμφανίσεών του. Το φάσμα είναι πολύ ευρύ: περιλαμβάνει από άτομα με τεράστιο πνευματικό δυναμικό, αλλά και άτομα με ελάχιστο. Και γι' αυτό και τα προβλήματα ποικίλλουν.

Ποιος είναι ο βασικός στόχος της?

Στόχος όλων των γονέων που απαρτίζουν την ΕΕΠΑΑ είναι να ενώσουν τις φωνές τους και τις δυνάμεις τους σε έναν κοινό αγώνα για τα δικαιώματα των παιδιών με αυτισμό, ώστε η ελληνική Πολιτεία να αντιμετωπίζει και τα άτομα με αυτισμό ισότιμα με τους υπόλοιπους πολίτες.

Λίγα λόγια για τις σημαντικότερες δράσεις και πρωτοβουλίες της;

Καταρχάς πρέπει να τονίσουμε ότι αμέσως μετά την ίδρυσή της ο τότε Πρόεδρος της

και νυν επίτιμος Πρόεδρος κ. Αλεξίου, έκανε ενέργειες για να ενταχθεί η Εταιρεία σε ευρωπαϊκά προγράμματα με τα οποία ενισχύεται η χώρα μας, ώστε να υπαχθεί σε αυτά η κατασκευή έξι μεγάλων κτιριακών δομών, οι οποίες θα εξασφάλιζαν την εκπαίδευση των ατόμων με αυτισμό από μικρή ηλικία και το πέτυχε. Η χρηματοδότηση ήρθε, υπάρχει η απόφαση της ΕΕ. Ωστόσο, από το 1995 μέχρι και το 2004, παρά τις εξαγγελίες ακόμα και δια στόματος Πρωθυπουργών, δεν υλοποιήθηκαν, με εξαίρεση μίας στο Βόλο, η οποία λόγω κατασκευαστικών ατελειών δεν λειτουργεί στο σύνολό της. Απλώς ένα της κομμάτι λειτουργεί ως ειδικό σχολείο. Το άσχημο είναι ότι η Εταιρεία είχε κάνει μεγάλες προσπάθειες, είχε κάνει τα σχέδια, είχε βρει τα οικοπέδα, τα παρέδωσε στα Υπουργεία, αλλά δυστυχώς η αδιαφορία δεν επέτρεψε να ολοκληρωθεί αυτό το μεγαλόπνοο σχέδιο που θα ανακούφιζε πάρα πολλές οικογένειες και θα πολλαπλασίαζε τη γνώση για τον αυτισμό, αφού πολλές πόλεις στις οποίες στοχεύσαμε ήταν πανεπιστημιούπολεις.

Επιπλέον, από τον κ. Αλεξίου και πάλι είχε κατατεθεί πρόταση Προγράμματος μετεκπαίδευσης 600 ωρών, επιπέδου Master δηλαδή, εκπαιδευτικών στην Ειδική Αγωγή. Με τη βοήθεια και πολλών εξειδικευμένων επιστημόνων του εξωτερικού στον αυτισμό, κατάρτιστηκε και υλοποιήθηκε αυτό το Πρόγραμμα, εκπαιδεύτηκαν 120 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι εκτός από τη θεωρητική κατάρτιση, έκαναν και πρακτική σε σχολεία και σχολές του εξωτερικού. Δυστυχώς όμως, όλοι αυτοί οι εκπαιδευτικοί δεν αξιοποιήθηκαν με το σκεπτικό ότι το Πρόγραμμα δεν είχε σφραγίδα κάποιου Πανεπιστημίου κι επομένως δεν θεωρήθηκε εξειδίκευση στον αυτισμό, παρά το γεγονός ότι ήταν μοναδική ως ενέργεια.

Κοιτώντας πίσω στο χρόνο ποιά ήταν η

τική τάξη μέσα στο 1ο Ειδικό Δημοτικό Θεσσαλονίκης που πήγε πολύ καλά, κάτι σαν σχολείο μέσα στο σχολείο. Έγινε και δεύτερη τάξη κι από κει και πέρα και με την υποστήριξη του Σχολικού Συμβούλου Ειδικής Αγωγής, διεκδικήσαμε και πιέσαμε πάρα πολύ για να ιδρυθεί ένα σχολείο αποκλειστικά για άτομα με αυτισμό, με συγκεκριμένες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις.

Εν ολίγοις στην αρχή προσπαθήσαμε να επιτύχουμε μια εξειδίκευση στο εκπαιδευτικό προσωπικό που δουλεύει με τα παιδιά και να ενημερώνουμε την τοπική κοινωνία για το τι είναι ο αυτισμός.

Από την εμπειρία σας πως αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες τον αυτισμό; Έχει αλλάξει κάτι τα τελευταία χρόνια;

Υπάρχει αλλαγή. Τώρα πια γίνεται πιο εύκολα αντιληπτός και κατανοητός ο αυτισμός – ιδιαίτερα λόγω της ενημέρωσης και του μορφωτικού επιπέδου που έχει αλλάξει και των πολλών προσλαμβανουσών από τις οποίες αντλούμε πληροφορίες. Μέχρι τώρα τα άτομα με αυτισμό αντιμετωπιζόταν με μεγαλύτερη επιφυλακτικότητα, φόβο κτλ. διότι υπάρχουν τεράστια συμπεριφορικά προβλήματα στον αυτισμό και ήταν πάντα πολύ άβολο για τον κόσμο. Έχω την αίσθηση ότι υπάρχει διαφορετική αντιμετώπιση πια, τουλάχιστον από την τοπική κοινωνία εδώ που έχω εμπειρία.

Τι πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει για να εξασφαλιστεί η ισότιμη ένταξη των ατόμων με αυτισμό στην κοινωνία;

Τα κεντρικά αιτήματα είναι ίδια με όλων των ατόμων με αναπηρία ανεξαρτήτως κατηγορίας. Για παράδειγμα στην εκπαίδευση, θέλουμε ένα γενικό σχολείο απολύτως προσβάσιμο στα άτομα με αυτισμό με ό,τι αυτό σημαίνει, με προσωπικό ειδικά εξειδικευμένο που να στηρίζει τα άτομα με αυτισμό, με προσαρμοσμένη ύλη και εκπαιδευτικές μεθόδους.

Από κει και πέρα, στο κομμάτι της διαβίωσης, η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών είναι ιδρυματοποιημένα, κάτι στο οποίο είμαστε εντελώς αντίθετοι ως αναπηρικό κίνημα εν γένει. Ζητούμε

την αποϊδρυματοποίηση, μικρές δομές πιο κοντά σε φυσιολογικές καταστάσεις και τα άτομα με αυτισμό μέσα στην κοινότητα.

Υπάρχει καλή συνεργασία με τα τοπικά ΜΜΕ;

Σε τοπικό επίπεδο υπάρχει κάλυψη. Τα τελευταία δυόμισα χρόνια ειδικά που αναγκαστήκαμε, γιατί δεν είναι δική μας δουλειά αυτό αλλιώς της Πολιτείας, να δημιουργήσουμε μια μονάδα, ένα Κέντρο Ημέρας στη Θεσσαλονίκη για να ψυχαγωγούνται και να εκπαιδεύονται τα παιδιά, υπάρχει πολύ έντονο ενδιαφέρον από τα τοπικά μέσα. Συνετέλεσε βέβαια και η καθιέρωση πριν από 3 χρόνια από τον ΟΗΕ της Παγκόσμιας Ημέρας Ευαισθητοποίησης για τον Αυτισμό στις 2 Απριλίου, αλλιώς και το γεγονός ότι τουλάχιστον 3-4 φορές το χρόνο διοργανώνουμε σεμινάρια για να ενημερώνουμε τον κόσμο.

Και με την τοπική Αυτοδιοίκηση;

Δυστυχώς δεν υπάρχει καμιά συνεργασία. Με το Δήμο Θεσσαλονίκης, εκτός από μια φορά που μας παραχώρησε χώρο για μια εκδήλωση, δεν έχουμε καμιά συνεργασία και όσες φορές κι αν απευθυνθήκαμε, δεν υπήρχε ανταπόκριση. Οι πόρτες της Νομαρχίας είναι πιο ανοιχτές. Σε ζητήματα όμως ουσιαστικά δεν έχουμε βοήθεια, συνεργασία ή υποστήριξη.

Ποιοι οι βασικοί στόχοι στο άμεσο μέλλον;

Θα ήταν μεγάλη ανακούφιση για μας να εντασσόταν η μονάδα μας σε ένα πλαίσιο χρηματοδότησης γιατί την συντηρούμε μόνοι μας. Κι επειδή βλέπουμε ότι γίνεται δουλειά και θα μπορούσε να έχει και συνέχεια γιατί τα παιδιά λαμβάνουν προεπαγγελματική εκπαίδευση κι έτσι θα μπορούσαμε να διεκδικήσουμε κι ένα προστατευμένο εργαστήριο, γιατί καλώς ή κακώς η ζωή κάθε ανθρώπου καθορίζεται από την εκπαίδευσή του, από τη δυνατότητα να απασχοληθεί κι από την ποιότητα διαβίωσής του.

Οι στόχοι είναι πάντα οι ίδιοι: Καλή εκπαίδευση, δυνατότητα για απασχόληση και αξιοπρεπής διαβίωση.

Θ.Α.

Για περισσότερες πληροφορίες και τα στοιχεία επικοινωνίας των γραφείων της ΕΕΠΑΑ στην Αθήνα και τα κατά τόπους Παραρτήματα της επισκεφτείτε την ηλεκτρονική της ιστοσελίδα στη διεύθυνση <http://www.autismgreece.gr/>

Γιώργος Μόσχος

Συνήγορος του Παιδιού: Καλλιεργώντας τον σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία

Συνέντευξη: Άννα Θεωνά

Το τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα, και ιδίως μετά την υιοθέτηση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από τον ΟΗΕ (1989), εμφανίστηκε στην διεθνή κοινότητα ένας νέος θεσμός, ο Συνήγορος του Παιδιού, μια ανεξάρτητη αρχή με αποστολή την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Ο λόγος της δημιουργίας του ήταν ότι τα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και χρειάζονται ειδικούς τρόπους προσέγγισης, υπεράσπισης και ενίσχυσης των δικαιωμάτων τους.

Στην Ελλάδα, λοιπόν, ύστερα από δημόσια διαβούλευση, αποφασίστηκε από τη Βουλή να αναλάβει το ρόλο αυτό ο Συνήγορος του Πολίτη, στον οποίο δημιουργήθηκε ένα νέο τμήμα, πλαισιωμένο από διεπιστημονική ομάδα, με επί κεφαλής Βοηθό Συνήγορο.

Αντικείμενό του είναι η διαμεσολάβηση, ύστερα από σχετικές καταγγελίες σχετικά με παραβιάσεις δικαιωμάτων ανηλίκων, με στόχο τη λήψη μέτρων για την προστασία τους, η παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών, η ευαισθητοποίηση παιδιών και ενηλίκων στα θέματα αυτά και η εισήγηση των αναγκαίων θεσμικών μέτρων προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας.

Εφτά χρόνια μετά την ίδρυσή του, ο Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού κ. Γιώργος Μόσχος μιλά στα «Θέματα Αναπηρίας» για τη δράση του, τις προτεραιότητές τους και τη μελλοντική του στρατηγική και κυρίως για τις πρωτοβουλίες του αναφορικά με τις συνθήκες εκπαίδευσης και διαβίωσης των παιδιών με αναπηρία.

Κάνοντας μια αποτίμηση της μέχρι τώρα δράσης, πως θα τη χαρακτηρίζατε; Ποιες είναι οι σημαντικότερες παρεμβάσεις και οι μεγαλύτερες επιτυχίες;

Ο Συνήγορος του Παιδιού έχει σταδιακά ευρύτερα γνωστός και έχει παρέμβει σε αρκετά θέματα που αφορούν τα παιδιά που ζουν στη χώρα μας. Δυστυχώς πολλή από τα μέτρα που εισηγείται ο Συνήγορος απαιτούν σοβαρές επενδύσεις πόρων και ως εκ τούτου, αν και γίνονται θετικά δεκτά από την ευρύτερη κοινωνία, στην πράξη παρουσιάζονται δυσκολίες στην εφαρμογή τους. Ως σημαντικότερες παρεμβάσεις θα μπορούσαμε να αναφέρουμε αυτές που αφορούν την παρακολούθηση της εφαρμογής της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την ενίσχυση της εκπαίδευσης στα δικαιώματα στο σχολείο, τη δημοκρατική λειτουργία του σχολείου, την πλαισίωση των εκπαιδευτικών από επαγγελματίες με ειδικότητες, την προστασία των παιδιών από διάφορες μορφές βίας στο σχολείο και στην οικογένεια, τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τη λειτουργία του οικογενειακού δικαστηρίου, την κατάσταση των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα πρόνοιας και κλειστής περίθαλψης, την αντιμετώπιση των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων, κ.ά. Στις σημαντικές μας πρωτοβουλίες θα πρέπει να

αναφέρουμε και τη συγκρότηση Ομάδας Εφήβων Συμβούλων μας, στην οποία συμμετέχουν και παιδιά με αναπηρίες. Ως σημαντικότερες επιτυχίες θα μπορούσαμε να αναφέρουμε την έκδοση εγκυκλίων και στη συνέχεια της νομοθετικής πρόβλεψης για το δικαίωμα όλων των παιδιών να εγγράφονται και να φοιτούν στο σχολείο, ανεξάρτητα από το αν βρίσκονται νόμιμα στη χώρα, και την έκδοση νομοθετικής ρύθμισης για την απαγόρευση της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά (ν.3500/06, αρ.4).

Πόσο γνωρίζουν τα παιδιά τα δικαιώματά τους στην Ελλάδα; Οι γονείς είναι ενημερωμένοι ώστε να ενημερώσουν και τα παιδιά τους για τι πρέπει να προσέχουν; Υπάρχει έλλειμμα ως προς το ζήτημα αυτό και αν ναι πως μπορεί να καλυφθεί;

Τα παιδιά, όπως και οι γονείς, έχουν συχνά μια διαστρεβλωμένη αντίληψη για τα δικαιώματα, εστιάζοντας κυρίως στη δική τους οπτική (ότι τους «συμφέρει»). Επίσης δεν γνωρίζουν συνήθως σε ποιον μπορούν να απευθυνθούν όταν πιστεύουν ότι ένα δικαίωμά τους παραβιάζεται. Στο σχολείο θα πρέπει να διευρυνθεί η εκπαίδευση στα δικαιώματα, με βιωματικές και φιλικές στα παιδιά μεθόδους. Τα παιδιά, με τη βοήθεια των επαγγελματιών που εργάζονται μαζί τους, θα πρέπει να μάθουν να εκφράζουν

τις απόψεις τους και να αντιστέκονται σε προσβολές των δικαιωμάτων τους, να σέβονται τα δικαιώματα των άλλων και να δείχνουν έμπρακτη αλληλεγγύη σε άλλα παιδιά που γίνονται θύματα παραβιάσεων.

Αναμφίβολα τα παιδιά με αναπηρία αποτελούν την πλέον ευάλωτη κατηγορία παιδιών, όπως και τα άτομα με αναπηρία είναι η πιο ευαίσθητη πληθυσμιακή ομάδα στη χώρα. Πόσο σέβεται η ελληνική Πολιτεία τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία;

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει βήματα στην κατεύθυνση της αναγνώρισης των δικαιωμάτων των παιδιών με αναπηρία στη χώρα μας. Όμως ακόμη οι ελλείψεις είναι τεράστιες και δυστυχώς τόσο η Πολιτεία, όσο και οι ίδιοι οι πολίτες, δεν ενεργούν ως οφείλουν ώστε τα παιδιά με αναπηρία να απολαμβάνουν το δικαίωμα να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου, όπως η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού ρητά προβλέπει (άρθρο 23).

Ο Συνήγορος του Παιδιού διατηρεί ειδική γραμμή στην οποία μπορούν να απευθύνονται τα ίδια τα παιδιά. Που εστιάζουν οι περισσότερες καταγγελίες που δέχεστε τόσο από παιδιά, όσο και από γονείς;

Τα παιδιά δυστυχώς δεν απευθύνονται τόσο συχνά στον Συνήγορο, γι' αυτό άλλωστε και εμείς επισκεπτόμαστε πολύ συχνά σχολεία, ιδρύματα, κέντρα περίθαλψης, νοσοκομεία κλπ για να επικοινωνούμε μαζί τους και να έχουμε άμεση αντίληψη των παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους. Τα θέματα για τα οποία μας απευθύνονται τα παιδιά αφορούν συνήθως αποφάσεις ή συμπεριφορές των εκπαιδευτικών και προβλήματα στην οικογένεια. Οι γονείς είναι σχεδόν τα 2/3 των αναφερομένων στον Συνήγορο του Παιδιού. Στις αναφορές των γονέων, κυριαρχούν τα θέματα σχετικά με την εκπαίδευση –ιδίως παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες-, και ακολουθούν θέματα που αφορούν την οικογένεια και τις δημόσιες υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας.

Έχετε καταγράψει καταγγελίες για/από παιδιά με αναπηρία και που εστιάζουν αυτές;

Μεγάλος αριθμός των καταγγελιών που δεχόμαστε για τα παιδιά με αναπηρία αφορούν την εκπαίδευση τους και ιδίως την προβληματική εφαρμογή του θεσμού της παράλληλης στήριξης, την εξυπηρέτηση από τα ΚΕΔΔΥ/ΚΔΑΥ, την μεταφορά τους στα σχολεία και διάφορα θέματα λειτουργίας των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (τμήματα ένταξης, ειδικά σχολεία, ΕΕΕΕΚ). Επίσης, υπάρχουν

καταγγελίες σχετικά με την αδυναμία σχολικής φοίτησης παιδιών με αυτισμό, προβλήματα σχετικά με την ασφάλιση και την πρόνοια, όπως και για τα ιδρύματα περίθαλψης παιδιών με χρόνιες παθήσεις.

Μια από τις σημαντικότερες συνεισφορές του Συνηγόρου του Παιδιού είναι αναμφίβολα το πόρισμα για την παράλληλη στήριξη, που διαπίστωσε σοβαρά προβλήματα στην εφαρμογή ενός σημαντικού μέτρου για τους μαθητές με αναπηρία. Τελικά, πόσο φιλικό προς τους μαθητές με αναπηρία είναι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και τι πρέπει να αλλάξει;

Η εφαρμογή του μέτρου της παράλληλης στήριξης, όπως αναδείχθηκε από το πόρισμα του Συνηγόρου του 2009, πάσχει σοβαρά και δυστυχώς οι σημερινές οικονομικές συγκυρίες της χώρας μας δεν επιτρέπουν αισιοδοξία ως προς την αποκατάσταση των ελλείψεων σε διαθέσιμες πιστώσεις και ανθρώπινο δυναμικό. Πάντως, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει επισημάνει στα σχόλιά του σχετικά με το νέο νομοσχέδιο για την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (Μάιος 2008) ότι «είναι απαραίτητο να υπάρξει μια σειρά συνεπών και συνεκτικών διοικητικών μέτρων που να καλλιεργεί στους εκπαιδευτικούς, στους γονείς και στους μαθητές τη συνείδηση ότι οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν αποτελούν παράγοντες και λόγους αποκλεισμού, αλλά προκλήσεις για τη βελτίωση των εργαλείων και των διεργασιών που θα επιτρέπουν σε όλους τους μαθητές να αναπτύξουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ικανότητές τους, να βελτιώνουν τις δεξιότητές τους, να σέβονται και να αξιοποιούν την διαφορετικότητα του καθενός, συνυπάρχοντας λειτουργικά».

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης φέρνουν συχνά στο φως περιπτώσεις κακομεταχείρισης παιδιών με αναπηρία μέσα στα ιδρύματα κλειστής περίθαλψης, που στην πλειοψηφία των περιπτώσεων έχουν τραγική κατάληξη. Ποια είναι η θέση του Συνηγόρου του Παιδιού όσον αφορά αυτές τις περιπτώσεις;

Τα τελευταία χρόνια ο Συνήγορος πραγματοποίησε σειρά επισκέψεων σε ιδρύματα κλειστής περίθαλψης παιδιών με αναπηρία σε διάφορες περιοχές της χώρας μας. Η διαπίστωση μας είναι ότι δυστυχώς οι περισσότερες από αυτές τις μονάδες είναι σε μεγάλο βαθμό υποστελεχωμένες, ιδίως σε νοσηλευτικό προσωπικό, με αποτέλεσμα τα παιδιά –και οι ενήλικες- που διαμένουν σε αυτά να κινδυνεύουν συχνά από ατυχήματα. Δυστυχώς, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ενεργοποιούνται όταν υπάρχει μια τραγική κατάληξη, αλλά σιωπούν τον υπόλοιπο καιρό. Θεωρούμε πολύ σημαντικό να αντιληφθούν όλοι οι

πολίτες και ιδίως οι υπεύθυνοι χάραξης της πολιτικής υγείας και πρόνοιας, ότι τα παιδιά με χρόνιες παθήσεις και αναπηρίες χρειάζονται να έχουν επαρκή φροντίδα και να είναι λειτουργικά συνδεδεμένα με την κοινωνία. Πιστεύουμε ότι πρέπει να υπάρξει προγραμματισμός ώστε τα απομονωμένα ιδρύματα σταδιακά να εγκαταλειφθούν και αντ' αυτών να λειτουργούν επαρκώς στελεχωμένα κέντρα ημέρας και δομές φιλοξενίας στην κοινότητα και να αξιοποιούνται στο βαθμό του εφικτού οικογενειοκεντρικοί θεσμοί, όπως η αναδοχή.

Η χώρα μας έχει υπογράψει και μένει να επικυρώσει τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η οποία εμπεριέχει και σχετική πρόβλεψη για τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία (άρθρο 7). Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει προετοιμαστεί για την ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στον Κύκλο Δικαιωμάτων του Παιδιού, την οποία προωθεί το άρθρο 7 της Διεθνούς Σύμβασης;

Η διάσταση της αναπηρίας είναι ήδη ενταγμένη στην οπτική και τη δράση του Συνηγόρου του Παιδιού. Πέραν τούτου, η πρόβλεψη μηχανισμού παρακο-

λούθησης της Σύμβασης είναι πολύ σημαντική, ωστόσο ο Συνήγορος θα μπορούσε να αναλάβει μια τέτοια αποστολή μόνο εφόσον υπάρξει και η διάθεση σχετικού ανθρώπινου δυναμικού.

Ένα μήνυμα για τους αναγνώστες μας που έχουν παιδιά με αναπηρία.

Οι γονείς παιδιών με αναπηρία χρειάζονται δύναμη, στήριξη από το περιβάλλον τους και συμπαράσταση από την Πολιτεία. Όμως ταυτόχρονα είναι και γονείς ευλογημένοι γιατί παλεύοντας για την ανάδειξη των ικανοτήτων των παιδιών τους, μπορούν να μαθαίνουν οι ίδιοι και να διδάσκουν στα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας την αξία της ζωής και τη σημασία της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδίως του δικαιώματος στη διαφορετικότητα. Ο Συνήγορος του Παιδιού καλεί τους γονείς των παιδιών με αναπηρίες σε συνεργασία, ώστε μέσα από συντονισμένες συνεχείς κοινές προσπάθειες, να καλυφθούν τα θεσμικά κενά και να ξεπεραστούν οι κοινωνικές προκαταλήψεις και οι πρακτικές που οδηγούν στην χώρα μας συχνά τα παιδιά με αναπηρίες στο περιθώριο.

Βιογραφικό Σημείωμα

ΜΟΣΧΟΣ Γιώργος, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Ο Γιώργος Μόσχος είναι Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1957 και σπούδασε Νομικά στην Αθήνα και Εγκληματολογία στο Λονδίνο. Επιμορφώθηκε σε θέματα αυτογνωσίας, εκπαίδευσης ενηλίκων, εργασίας με νέους και θεατρικής δουλειάς με παιδιά. Από το 1984 δούλεψε στην Ελλάδα για την υποστήριξη των δικαιωμάτων των παιδιών, την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού των νέων, τη νεανική εμφύχωση και επανένταξη, τη θεατρική έκφραση των παιδιών και την εκπαίδευση ενηλίκων. Είναι συνιδρυτής της μη κυβερνητικής οργάνωσης ΑΡΣΙΣ (Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων) και έχει δραστηριοποιηθεί σε πολλά ευρωπαϊκά προγράμματα και δίκτυα. Το 2006 εκλέχθηκε πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Συνηγόρων του Παιδιού. Έχει γράψει βιβλία και άρθρα για τα δικαιώματα των παιδιών και των νέων.

Επικοινωνία

Μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μας με τους παρακάτω τρόπους: τηλεφωνικά:

- 800.11.32.000 (τηλέφωνο χωρίς χρέωση για παιδιά, Δευτέρα - Παρασκευή 9:00πμ - 3:00μμ)
- 210 7289703 (Γραμματεία Κύκλου Δικαιωμάτων του Παιδιού, Δευτέρα - Παρασκευή 9:00πμ - 3:00μμ)
- 210 7289600 (τηλεφωνικό κέντρο Συνηγόρου του Πολίτη, Δευτέρα - Παρασκευή, 8:30πμ - 2:00μμ)

ταχυδρομικά στη διεύθυνση:

- Συνήγορος του Πολίτη - Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού, Χατζηγιάννη Μέξη 5, Αθήνα 11528

με φαξ:

- 210 7292129 (Συνήγορος του Πολίτη)
- 210 7289639 (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού)

στο διαδίκτυο:

- **e-mail:** cr@synigoros.gr ή μέσω της παρακάτω φόρμας ανταπόκρισης
- **ιστοχώρος:** www.0-18.gr

Μπορείτε επίσης να επισκεφθείτε τα γραφεία του Συνηγόρου του Πολίτη: Χατζηγιάννη Μέξη 5, Αθήνα (περιοχή Χίλτον, στάση μετρό: Μέγαρο Μουσικής), καθημερινές 9:00πμ - 2:00μ.μ.

Πρόγραμμα «Καλλικράτης»

Ο νέος αυτοδιοικητικός χάρτης της χώρας και η διάσταση της αναπηρίας

Μια πολύ σημαντική αλλαγή για τη χώρα είναι αναμφίβολα η εφαρμογή του λεγόμενου Προγράμματος «Καλλικράτης», του νέου νόμου του ελληνικού Κράτους, που εισάγει ριζικές δομικές αλλαγές σε όλες τις βαθμίδες της διοίκησης και αυτοδιοίκησης με την κατάργηση Δήμων, αλλιά και όλων των Νομαρχιών. Με τον «Καλλικράτη» ουσιαστικά επιδιώκεται ένας νέος αυτοδιοικητικός χάρτης για τη χώρα, πιο αποκεντρωμένος, με λιγότερους δήμους, περιφέρειες και διοικήσεις. Κοντολογίς το πρόγραμμα προβλέπει:

- τη δραστική μείωση των 910 δήμων και των 104 κοινοτήτων σε 325,
- τη δημιουργία 13 Αιρετών Περιφερειών στη θέση των σημερινών 54 Νομαρχιών και τη δημιουργία επτά γενικών Διοικήσεων (που θα αντικαταστήσουν τις παλιές 13 κρατικές περιφέρειες)
- μια νέα αναπτυξιακή προοπτική στους ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού.

Για το εθνικό αναπηρικό κίνημα, το ζητούμενο για τη δημόσια διοίκηση και την αυτοδιοίκηση είναι να λειτούργησει ως προωθητική δύναμη της νέας προσέγγισης για την αναπηρία, που συνδέει πολιτικές που αφορούν τόσο στην ανάδειξη των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, όσο και στη δημιουργία κοινωνικού ιστού ασφαλείας και προστασίας μέσω του σχεδιασμού και της εφαρμογής συγκεκριμένων θετικών δράσεων.

Για το λόγο αυτό, το Πρόγραμμα Καλλικράτης και οι αλλαγές που φέρνει ως νέος νόμος του Κράτους είναι μια εξαιρετική θεσμική ευκαιρία να τεθούν οι βάσεις για νέες δημόσιες πολιτικές για τα άτομα με αναπηρία σε επίπεδο Περιφέρειας και Δήμου. Οι νέες αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης και αυτοδιοίκησης, τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και Δήμου, πρέπει να αναδειχθούν σε πυρήνες κοινωνικής συνοχής και ισότητας όλων των πολιτών, με στόχο τη δημιουργία κοινωνικών κυττάρων βιώσιμης ανάπτυξης, στα οποία θα συμμετέχουν ισότιμα και οι πολίτες με αναπηρία.

Υπό αυτό το πρίσμα, η Ε.Σ.Α.μεΑ. από την πρώτη κιόλας στιγμή θέσης του Προγράμματος «Καλλικράτης» σε δημόσια διαβούλευση κατέθεσε σειρά αναλυτικών προτάσεων που μπορούν να συμβάλουν στην

ισότιμη διαβίωση των ατόμων με αναπηρία μέσα στην τοπική κοινωνία, με την άρση κάθε εμποδίου και την εξάλειψη κάθε είδους αποκλεισμού.

Στο επίκεντρο η αναπηρία

Δεδομένης της σημασίας του Προγράμματος με τη μεταφορά αρμοδιοτήτων στους Δήμους, αλλιά και σε νεοσύστατες υπηρεσίες, το εθνικό αναπηρικό κίνημα της χώρας σε συνεργασία με τον Δημοτικό Οργανισμό Υγείας – Πρόνοιας (Δ.Ο.Υ.Π.) του Δήμου Πατρέων, διοργάνωσε στις 23 Απριλίου 2010 στην Πάτρα και ειδική Ημερίδα, ώστε να μεταλαμπαδέυσει το μήνυμα ότι το Πρόγραμμα Καλλικράτης, που δεν έχει συζητηθεί ποτέ δημόσια σε σχέση με την αναπηρία, μπορεί να αποτελέσει υπό προϋποθέσεις ένα σημαντικό εργαλείο για την ανάπτυξη σύγχρονων δομών και υπηρεσιών για τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους, με τις αλλαγές που πρόκειται να επιφέρει στην περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση της Ελλάδας.

Στις εργασίες της Ημερίδας, κλήθηκαν να συμμετάσχουν όλοι οι φορείς από την Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας, εκπρόσωποι της πολιτικής ηγεσίας των Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και Εσωτερικών, Αποκέντρωσης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, καθώς και εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Την Ημερίδα άνοιξε με χαιρετισμό του ο Δήμαρχος Πατρέων κ. Ανδρέας Φούρας, ο οποίος επεσήμανε ότι το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» πρέπει να επικεντρωθεί σε μια δομή σύμφωνα με την οποία η Α΄ Βάθμια Αυτοδιοίκηση θα υποστηρίζει τις ανάγκες του πολίτη, ενώ η Β΄ Βάθμια θα αναλάβει όλες τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις και το σχεδιασμό πολιτικών. Επιπλέον τόνισε ότι μέσα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης, η Πολιτεία οφείλει να στηρίξει τους πλέον αδύναμους πολίτες και τις πλέον ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Για το λόγο αυτό, είπε, είναι απαραίτητος ο εξορθολογισμός του Συστήματος Αξιολόγησης της Αναπηρίας, καθώς και της κοινωνικής πρόνοιας και της επιδοματικής πολιτικής, ώστε να βελτιω-

θούν οι συνθήκες διαβίωσης των πολιτών με αναπηρία.

Επιπλέον, ο κ. Φούρας έθιξε και το ζήτημα της ανάγκης διασφάλισης της προσβασιμότητας όλων των δομών αρμοδιότητας των Δήμων, με τη διεξαγωγή σχετικής έρευνας και τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, διεμήνυσε ότι η αναπηρία δεν θέλει φιλανθρωπία, ενώ η Αυτοδιοίκηση θα βρίσκεται στο πλευρό του αναπηρικού κινήματος για να αντιμετωπιστούν τα όποια προβλήματα θα επιφέρουν οι αλλαγές από το Πρόγραμμα «Καλλικράτης».

Τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν τα άτομα με αναπηρία από τις αλλαγές που εισάγει το Πρόγραμμα «Καλλικράτης» στην Αυτοδιοίκηση της χώρας, επεσήμανε ο Πρόεδρος της Ε.Σ.Α.μεΑ. κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης κατά την ομιλία του στην Ημερίδα.

Όπως τόνισε χαρακτηριστικά, λόγω της σημασίας του Προγράμματος, είναι αδήριτη ανάγκη η διαρκής διαβούλευση με το αναπηρικό κίνημα, ώστε να είναι πλήρως ενημερωμένοι οι Δήμοι για τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και να μπορούν να ανταπεξέλθουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις νέες τους αρμοδιότητες.

Επιπλέον, έθιξε και το ζήτημα της προσβασιμότητας, υπογραμμίζοντας την ανάγκη να διασφαλιστεί η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις προσφερόμενες υπηρεσίες από την Αυτοδιοίκηση. Και συγκεκριμένα, επεσήμανε με ιδιαίτερη έμφαση την υποχρέωση λήψης μέτρων για την άρση των εμποδίων που οδηγούν στη διάκριση σε βάρος των πολιτών με αναπηρία στους τομείς αρμοδιότητας των Δήμων (πρόνοια, προάσπιση δημόσιας υγείας, ανέγερση σχολικών κτιρίων, καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού, κ.λπ.), την εφαρμογή των αρχών του Σχεδιασμού για Όλους σε όλες ανεξαιρέτως τις δομές και υπηρεσίες, την τήρηση των προδιαγραφών προσβασιμότητας στους πολίτες με αναπηρία σε

όλες τις υποδομές, καθώς και την ένταξη της διάστασης με αναπηρία στην Ηλεκτρονική Δημοτική Διακυβέρνηση, με την παροχή πλήρως προσβάσιμων υπηρεσιών σε όλους τους πολίτες με αναπηρία.

Με εφαλτήριο δε τις δύσκολες συνθήκες που δημιουργεί η οικονομική κρίση, ο κ. Βαρδακαστάνης μίλησε για μια ακόμα φορά για το ζήτημα των τηλεμαραθωνίων, επισημαίνοντας ότι υπάρχει περίπτωση να εντατικοποιηθούν ως πρακτική, εναποθέτοντας την «διάσωση» των ατόμων με αναπηρία στην τσέπη του απλού πολίτη, ο οποίος θα προσπαθήσει από φιλότιμο και συμπόνια να καλύψει τις ελλείψεις του κράτους.

Σε αυτή τη βάση, ο κ. Βαρδακαστάνης χαρακτήρισε την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης» μια μοναδική ευκαιρία για την αλλαγή της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, με την εισαγωγή μιας ριζοσπαστικής νέας αρχιτεκτονικής της Αυτοδιοίκησης και της Διοίκησης, που δύναται να φέρει την πολυπόθητη αλλαγή στη διαβίωση όλων των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους.

Οι πάγιες θέσεις του αναπηρικού κινήματος

Αναμφίβοτα, η αυτοδιοίκηση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό και ουσιαστικό ρόλο στην ποιοτική αναβάθμιση της ζωής και στην πρωτοβάθμια υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε τοπικό επίπεδο. Οι τοπικές αρχές πρέπει να εντάξουν τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία στην πολιτική τους, έχοντας κατά νου την ανομοιογένεια που παρουσιάζουν τα άτομα με αναπηρία ως ομάδα του πληθυσμού. Η αυτοδιοίκηση πρέπει να προβεί στην κατάρτιση τοπικού σχεδίου δράσης για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία, το οποίο πρέπει να είναι σαφές, να θέτει εφικτούς στόχους και να αναφέρεται σε συγκεκριμένα μέτρα. Το σχέδιο πρέπει να έχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα υλο-

ποίησης με μεσοπρόθεσμη διάρκεια, καθώς επίσης και τα μέτρα πολιτικής που θα εμπεριέχονται σε αυτό να έχουν μετρήσιμους και αξιολογήσιμους στόχους.

Για τον λόγο αυτό η Συνομοσπονδία, στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης πρότεινε να συμπεριληφθούν στις «Αρχές Νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης “Πρόγραμμα ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ”» μια σειρά ρυθμίσεων υπέρ των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους. Οι προτάσεις – θέσεις αυτές είναι το πλαίσιο δράσης του αναπηρικού κινήματος προς όλους τους συνδυασμούς που θα διεκδικήσουν τη διοίκηση και φυσικά το πλαίσιο αιτημάτων σε επίπεδο Δήμου – Περιφέρειας μετά τις εκλογές του Νοεμβρίου, ώστε να λάβει σάρκα και οστά η ουσιαστική και πραγματική ισότιμη διαβίωση των ατόμων με αναπηρία.

Σύσσωμο το εθνικό αναπηρικό κίνημα διεκδικεί:

A. ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

► Η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στις αρμοδιότητες της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης

1. Σύσταση Υπηρεσίας Θεμάτων Ατόμων με Αναπηρία στις Περιφέρειες.
2. Σαφής αναφορά στην υποχρέωση λήψης μέτρων για την άρση των εμποδίων που οδηγούν στη διάκριση σε βάρος των πολιτών με αναπηρία στους τομείς αρμοδιότητας των Περιφερειών
  - Κατάρτιση Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας και της προσβασιμότητας σε όλες τις πολιτικές, διαδικασίες και προγράμματα που αφορούν στους τομείς αρμοδιότητας των Περιφερειών
  - Υποχρεωτική τήρηση των προδιαγραφών προσβασιμότητας στους πολίτες με αναπηρία τόσο όλην των υποδομών όσο και όλην των υπηρεσιών, υφιστάμενων και νέων.
  - Τομέας Υγείας - Πρόνοιας.
  - Διασφάλιση της προστασίας και ασφάλειας των ατόμων με αναπηρία σε καταστάσεις κινδύνου

► Η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στην Ηλεκτρονική Περιφερειακή Διακυβέρνηση

3. Διασφάλιση της προσβασιμότητας της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

► Η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στο σύστη-

μα της Περιφερειακής Διακυβέρνησης

4. Διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για πολιτικές και προγράμματα, ιδιαίτερα εκείνων που τα αφορούν.
5. Ανάθεση στις Περιφερειακές Επιτροπές αρμοδιότητας παρακολούθησης της εφαρμογής του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την αναπηρία.
6. Παροχή υποστήριξης όλων των μορφών (οικονομική, τεχνική κ.λπ.) στα αιρετά στελέχη με αναπηρία (εφόσον υπάρχουν), ώστε να μπορούν να ασκήσουν ανεμπόδιστα και επί ίσοις όροις τα καθήκοντά τους.
7. Θέσπιση Περιφερειακού Συνηγόρου του Πολίτη με Αναπηρία.

B. ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ

► Η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στις αρμοδιότητες των Δήμων

8. Σαφής αναφορά στην υποχρέωση λήψης μέτρων για την άρση των εμποδίων που οδηγούν στη διάκριση σε βάρος των πολιτών με αναπηρία στους τομείς αρμοδιότητας των Δήμων (πρόνοια, προάσπιση δημόσιας υγείας, ανέγερση σχολικών κτιρίων, καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού, κ.λπ.). Συγκεκριμένα:
  - Κατάρτιση Τοπικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας και της προσβασιμότητας σε όλες τις πολιτικές, διαδικασίες και προγράμματα που αφορούν στους τομείς αρμοδιότητας των Δήμων και για την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία. Το τοπικό σχέδιο δράσης πρέπει να θέτει μετρήσιμους και αξιολογήσιμους στόχους, συγκεκριμένα μέτρα και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης μεσοπρόθεσμης διάρκειας.
  - Υποχρεωτική τήρηση των προδιαγραφών προσβασιμότητας στους πολίτες με αναπηρία τόσο σε όλες τις υποδομές όσο και σε όλες τις υπηρεσίες υφιστάμενες και νέες.
  - Σύσταση Κοινωνικής Υπηρεσίας.
  - Ανάπτυξη συμπράξεων μεταξύ Δήμων και αναπηρικών οργανώσεων με στόχο την αναβάθμιση της λειτουργίας των Πρόνοιακών Δομών Κοινωνικής Φροντίδας που λειτουργούν στους δήμους της χώρας. Οι δομές αυτές πρέπει να αναδειχθούν σε πυρήνα τοπικών δικτύων κοινωνικών

και υποστηρικτικών υπηρεσιών στους δήμους της χώρας.

- **Διασφάλιση της προστασίας και ασφάλειας των ατόμων με αναπηρία σε καταστάσεις κινδύνου.**

► Η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στην Ηλεκτρονική Δημοτική Διακυβέρνηση

9. Διασφάλιση της προσβασιμότητας της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

- **Δημοτικό e-ΚΕΠ:** Το Δημοτικό e-ΚΕΠ πρέπει να πληρεί υποχρεωτικά τις προδιαγραφές προσβασιμότητας (WAI-W3C, έκδοση 2.0 και σε επίπεδο προσβασιμότητας AAA), προκειμένου να εξυπηρετείται και ο πολίτης με αναπηρία.
- **Κάρτα Δημότη:** Η Κάρτα Δημότη πρέπει να συνδεθεί με την Κάρτα Αναπηρίας (και για τον λόγο αυτό απαιτείται συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως συναρμόδιο Υπουργείο) με στόχο την αυτόματη εξυπηρέτηση του δημότη με αναπηρία.
- **Αυτόματη Εξυπηρέτηση (Δημοτικά ΑΤΜ):** Τα Δημοτικά ΑΤΜ πρέπει να πρέπει να πληρούν υποχρεωτικά τις προδιαγραφές προσβασιμότητας (WAI-W3C, έκδοση 2.0 και σε επίπεδο προσβασιμότητας AAA), προκειμένου να εξυπηρετείται και ο πολίτης με αναπηρία.
- **Διαφάνεια:** ανάρτηση στο διαδίκτυο όλων των πράξεων και αποφάσεων

► Η ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στο σύστημα της Δημοτικής Διακυβέρνησης

10. Διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για πολιτικές και προγράμματα, ιδιαίτερα εκείνων που τα αφορούν.

11. Ανάθεση στις Δημαρχιακές Επιτροπές αρμοδιότητας παρακολούθησης της εφαρμογής του Τοπικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την αναπηρία.

12. Παροχή υποστήριξης όλων των μορφών (οικονομική, τεχνική κ.λπ.) στα αιρετά στελέχη με αναπηρία (εφόσον υπάρχουν), ώστε να μπορούν να ασκήσουν ανεμπόδιστα και επί ίσοις όροις τα καθήκοντά τους.

13. Θέσπιση Συνηγόρου του Δημότη με Αναπηρία.

Γ. ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΙΣ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ

14. Παρακολούθηση της εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας και της νομιμότητας των διαδικασιών

σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές για την προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία.

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Η οικονομική και επιχειρησιακή ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στη νέα αρχιτεκτονική μπορεί να διασφαλιστεί με:

15. Οριζόντια διάχυση της διάστασης της αναπηρίας - «Σχεδιασμός για Όλους». Η μεγάλη διαφορά προς όφελος των ατόμων με αναπηρία θα προέλθει από την οριζόντια διάχυση της διάστασης της αναπηρίας, δηλαδή τη συμπερίληψη των ιδιαίτερων αναγκών των ατόμων με αναπηρία, σε όλα τα μέτρα και τις δράσεις που αφορούν στο γενικό πληθυσμό και υλοποιούνται από την Περιφέρεια / Δήμο ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους.

16. ΕΣΠΑ και λοιπά αναπτυξιακά προγράμματα. Η υιοθέτηση του κριτηρίου της προσβασιμότητας ως κριτηρίου επιλεξιμότητας (δηλαδή ως απαραίτητης προϋπόθεσης για τη λήψη κοινοτικής χρηματοδότησης), μετά την έγκριση των αναθεωρημένων Κανονισμών των Ευρωπαϊκών Ταμείων και κυρίως του Άρθρου 16 του Γενικού Κανονισμού, κατέστησε το ΕΣΠΑ 2007-2013 βασικό εργαλείο χρηματοδότησης δράσεων για την προώθηση της προσβασιμότητας υποδομών και υπηρεσιών (συμβατικών και ηλεκτρονικών), την εξάλειψη των διακρίσεων και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Συνεπώς, οι πόροι που προέρχονται από το ΕΣΠΑ αλλά και οι πόροι που προέρχονται από άλλα εθνικά αναπτυξιακά προγράμματα (π.χ. ΘΗΣΕΑΣ κ.λπ.) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη της διάχυσης της αναπηρίας και την προώθηση της προσβασιμότητας.

Το αναπηρικό κίνημα θα βρίσκεται στην πρώτη γραμμή και σε πλήρη ετοιμότητα για να συνεργαστεί με όλους τους αρμόδιους φορείς, προκειμένου ο νέος αυτοδιοικητικός χάρτης της χώρας, αυτή η σημαντική ευκαιρία για χιλιάδες άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους, να αξιοποιηθεί στον απόλυτο βαθμό, βάζοντας τέρμα σε κάθε είδους διάκριση και αποκλεισμό.

Προκειμένου το νέο κεκτημένο του παγκόσμιου αναπηρικού κινήματος, ήτοι η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ, να κατανοηθεί σε βάθος και να γίνει κτήμα όλων, τα Θ.Α. συνεχίζουν την παρουσίαση συγκεκριμένων Άρθρων της Σύμβασης και οριζοντίων ζητημάτων που αφορούν σε ένα ή περισσότερα Άρθρα αυτής, αποσκοπώντας με αυτόν τον τρόπο στην ανάδειξη των πολιτικών διαστάσεων της Σύμβασης και τις βαθύτατες αλληλαγές που αυτή θα επιφέρει σε εθνικό επίπεδο.

Στο παρόν τεύχος επιλέχτηκε να παρουσιαστεί το Άρθρο 9 «Προσβασιμότητα» και εν γένει το ζήτημα της προσβασιμότητας όπως αντιμετωπίζεται από τη Σύμβαση λόγω της ιδιαίτερης βαρύτητας που η Σύμβαση δίνει σε αυτήν, αφενός αφιερώνοντας ειδικό Άρθρο στην Προσβασιμότητα και κατατάσσοντας αυτή μεταξύ των οκτώ γενικών αρχών που διαπνέουν το σύνολό της¹, αφετέρου περιλαμβάνοντας - άμεσες ή έμμεσες - αναφορές σε αυτήν και σε άλλα Άρθρα της Σύμβασης (π.χ. άρθρο

4, 14, 19, 21, 24, 25, 27, 29, 30 κ.λπ.), αναδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο και τον οριζόντιο χαρακτήρα της.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η Σύμβαση, μεταξύ άλλων, αναγνωρίζει «ότι η αναπηρία είναι μια εξελισσόμενη έννοια και ότι η αναπηρία προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ των εμποδιζόμενων προσώπων και των περιβαλλοντικών εμποδίων και των εμποδίων συμπεριφοράς που παρεμποδίζει την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους²». Επομένως αποδέχεται ότι αυτό που καθορίζει τη δυνατότητα συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνία δεν είναι η αναπηρία, αλλά ο σχεδιασμός του περιβάλλοντος και η σύγχρονη οργάνωση της κοινωνίας και κατά συνέπεια η προσβασιμότητα αναδεικνύεται στο «κλειδί» για την απόλαυση από τα άτομα με αναπηρία του συνόλου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, ισότιμα με κάθε άλλο πολίτη.

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ

Το Άρθρο 9 «Προσβασιμότητα»

Η σημασία του Άρθρου 9

Το Άρθρο 9 συνιστά, ίσως, την πληρέστερη σε διεθνές επίπεδο προσέγγιση του ζητήματος της προσβασιμότητας. Είναι σαφώς πιο ολοκληρωμένη από αυτή που είχε επιχειρηθεί με τους Πρότυπους Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα Άτομα με Αναπηρία (ΟΗΕ 1993) - «Κανόνας 5 - Προ-

σβασιμότητα». Η σημασία του Άρθρου 9 έγκειται στο ότι για πρώτη φορά σε κείμενο τέτοιου επιπέδου:

- καταγράφεται η ανάγκη διασφάλισης προσβάσιμων υπηρεσιών, πέραν των προσβάσιμων υποδομών στις οποίες μέχρι σήμερα συνήθως εξαντλούνταν οι απαιτήσεις προσβασιμότητας,
- εισάγεται η υποχρέωση διασφάλισης της προσβασιμότητας

της τόσο σε αστικές, όσο και σε αγροτικές περιοχές. Η συντριπτική πλειοψηφία των παρεμβάσεων μέχρι σήμερα σε διεθνές επίπεδο αφορούν κυρίως στις αστικές περιοχές, αγνοώντας τις ανάγκες και τα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στις αγροτικές,

- γίνεται σαφής αναφορά στην ανάγκη διασφάλισης της προσβασιμότητας των κατοικιών. Ο τομέας της

¹ Άρθρο 3 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία - ΟΗΕ 2007

² Σημείο ε του Προομίου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία - ΟΗΕ 2007

«Άρθρο 9 ‘Προσβασιμότητα’

1. Προκειμένου να επιτρέψουν στα άτομα με αναπηρίες να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες την πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, τα μέσα μεταφοράς, την πληροφορία και τις επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των τεχνολογιών και συστημάτων πληροφορίας και επικοινωνιών και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές. Τα μέτρα αυτά, που θα συμπεριλαμβάνουν τον προσδιορισμό και την εξάλειψη των εμποδίων και κωλυμάτων προσβασιμότητας, θα ισχύουν, μεταξύ άλλων, για:
  - α. τα κτίρια, τους δρόμους, τις μεταφορές και λοιπές εσωτερικές και υπαίθριες εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων και των σχολείων, των κατοικιών, των ιατρικών εγκαταστάσεων και των εργασιακών χώρων,
  - β. τις πληροφορίες, τις επικοινωνίες και λοιπές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων και των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης.
2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν επίσης κατάλληλα μέτρα προκειμένου:
  - α. να αναπτύξουν, διαδώσουν και παρακολουθούν την εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό,
  - β. να διασφαλίζουν ότι οι ιδιωτικοί φορείς, οι οποίοι προσφέρουν εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, λαμβάνουν υπόψη τους όλες τις μορφές της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες,
  - γ. να παρέχουν κατάρτιση τους άμεσα ενδιαφερόμενους, σε σχέση με τα ζητήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες,
  - δ. να παρέχουν, στα κτίρια και τις λοιπές εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό, σύστημα σήμανσης σε Μπράιγ και σε ευανάγνωστες και κατανοητές μορφές,
  - ε. να παρέχουν μορφές «ζωντανής» βοήθειας και ενδιάμεσων, συμπεριλαμβανομένων των οδηγών, των αναγνώστων και των επαγγελματιών διερμηνέων της νοηματικής γλώσσας, προκειμένου να διευκολύνουν την προσβασιμότητα στα κτίρια και σε άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό,
  - στ. να προάγουν άλλες κατάλληλες μορφές βοήθειας και υποστήριξης προς τα άτομα με αναπηρίες, προκειμένου να διασφαλίζουν την πρόσβασή τους στην πληροφορία,
  - ζ. να προάγουν την πρόσβαση, για τα άτομα με αναπηρίες, στις νέες τεχνολογίες και τα συστήματα πληροφορίας και επικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένου και του Διαδικτύου,
  - η. να προάγουν το σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη διανομή προσιτών τεχνολογιών και συστημάτων ενημέρωσης και επικοινωνιών σε αρχικό στάδιο, έτσι ώστε αυτές οι τεχνολογίες και συστήματα να καταστούν προσιτές με ελάχιστο κόστος.»

Σημείωση: Η επίσημη μετάφραση της Διεθνούς Σύμβασης έγινε από το Υπουργείο Εξωτερικών το έτος 2007.

κατοικίας μέχρι σήμερα λόγω του ιδιαίτερα ιδιωτικού χαρακτήρα του παρέμενε συνήθως έξω από κάθε υποχρέωση λήψης μέτρων για την προσβασιμότητα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, με αποτέλεσμα αφενός τη δυσκολία ανεύρεσης κατάλληλης κατοικίας εκ μέρους των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους και αφετέρου την αδυναμία συμμετοχής τους σε κοινωνικές εκδηλώσεις συγγενών και φίλων τους,

- γίνεται σαφής αναφορά στην ανάγκη προώθησης μέτρων διασφάλισης της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες εκτάκτου ανάγκης, τομέα ιδιαίτερα ευαίσθητου, ο οποίος μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να συσχετίζεται με τα άτομα με αναπηρία,
- εισάγεται η ανάγκη για την ανάπτυξη και εφαρμογή προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό. Με τον τρόπο αυτό επιχειρείται η εξειδίκευση της προσβασιμότητας ανά τομέα δραστηριοτήτων και η μετουσίωσή της σε μετρήσιμα μεγέθη που θα κάνουν δυνατή την εφαρμογή, τον έλεγχο και την πιστοποίησή της,
- εισάγεται η ανάγκη διασφάλισης της προσβασιμότητας και στις εγκαταστάσεις και υπηρεσίες των ιδιωτικών φορέων, οι οποίες είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, σε αντιδιαστολή με τη λογική που επικρατούσε μέχρι σήμερα, ήτοι της διασφάλισης προσβασιμότητας μόνο σε υποδομές δημόσιου χαρακτήρα,
- εισάγεται ολοκληρωμένα η έννοια της «ζωντανής» βοήθειας και των ενδιαμέσων, η οποία δεν περιορίζεται μόνο στους διερμηνείς νοηματικής, αλλά περιλαμβάνει τους οδηγούς και τους αναγνώστες, προκειμένου να διευκολύνουν την προσβασιμότητα στα κτίρια και σε άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό,
- τίθεται το σημαντικότερο θέμα του «προσιτού κόστους» των τεχνολογιών και συστημάτων ενημέρωσης και επικοινωνιών, έτσι ώστε τα άτομα με αναπηρία, που συνήθως, λόγω του υψηλού ποσοστού ανεργίας τους, ανήκουν στις χαμηλό-

τερες οικονομικά κοινωνικές τάξεις, να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά για να βελτιώσουν την ποιότητα της καθημερινότητάς τους.

Παράλληλα στο Άρθρο 9 εξακολουθεί να επισημαίνεται:

- α) Ο οριζόντιος χαρακτήρας της προσβασιμότητας, η οποία αφορά σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής (βλ. αναφορά σε δομημένο περιβάλλον, μέσα μεταφοράς, πληροφορία/ επικοινωνία, ηλεκτρονικές εφαρμογές, υπηρεσίες κ.λπ.), παραπέμποντας με αυτόν τον τρόπο στην ανάγκη δημιουργίας προσβάσιμων, συνεχών δικτύων που θα καλύπτουν την πληροφόρηση, τις μεταφορές, το δημόσιο τομέα και το δομημένο περιβάλλον.
- β) Το γεγονός ότι η προσβασιμότητα αφορά σε όλα τα άτομα με αναπηρία, ανεξαρτήτως της κατηγορίας και της βαρύτητας της αναπηρίας τους, εξ ου και η παράλληλη αναφορά π.χ. τόσο στη γραφή Braille (τυφλά άτομα) όσο και στους διερμηνείς νοηματικής (κωφά άτομα), αλλά και στα ευανάγνωστα και κατανοητά κείμενα (άτομα με νοητικά/ψυχικά/γνωστικά προβλήματα).
- γ) Το γεγονός ότι η προσβασιμότητα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας και πλήρους συμμετοχής σε όλες τις πτυχές της ζωής των ατόμων με αναπηρία και κατά συνέπεια της ισοτιμίας τους με τους άλλους πολίτες.

Οι έννοιες ...

Όσον αφορά στην προσβασιμότητα, μέσω του εν λόγω Άρθρου, δεν δίνεται ένας συγκεκριμένος ορισμός. Θα μπορούσαμε όμως συμπερασματικά να πούμε ότι η προσβασιμότητα είναι εκείνο «το χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος, που επιτρέπει σε όλα τα μέλη της κοινωνίας χωρίς διακρίσεις φύλου, ηλικίας και λοιπών χαρακτηριστικών (σωματική διάπλαση, δύναμη, αντίληψη κ.λπ.) να μπορούν αυτόνομα, με ασφάλεια και με άνεση να προσεγγίσουν και να χρησιμοποιήσουν τις προσφερόμενες υποδομές, υπηρεσίες και αγαθά³» και

³ **ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ:** Το "κλειδί" για την εξάλειψη των διακρίσεων- Κείμενο αναφοράς για την ποιοτική αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος με στόχο τη διασφάλιση της ισότητας, της αυτονομίας και της ανεμπόδιστης άσκησης του δικαιώματος στην επιλογή των ατόμων με αναπηρία-ΕΣΑμεΑ, έκθεση για την 3η Δεκέμβρη, Εθνική Ημέρα Ατόμων με Αναπηρία -ΑΘΗΝΑ 2005.

σχετικά με τη συμβατότητά της με τις επιταγές της Σύμβασης, με στόχο να εντοπιστούν τα κενά και οι αποκλίσεις, να ληφθούν διορθωτικά μέτρα και να θεσπιστεί τελικά νέο εθνικό θεσμικό πλαίσιο που να καλύπτει τις απαιτήσεις της Σύμβασης και να διασφαλίζει ότι δε θα δημιουργούνται πλέον νέα εμπόδια σε βάρος των ατόμων με αναπηρία,

- οι ισχύοντες κανονισμοί, διαδικασίες και πρακτικές πρέπει επίσης να επανεξεταστούν συνοληκά και να διορθωθούν ανάλογα, ώστε να προσαρμόζονται και στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία (π.χ. κανονισμοί προσωπικού, ωράρια εργασίας, τρόπος εξέτασης εκπαιδευόμενων με αναπηρία κ.λπ.), με στόχο επίσης την εξάλειψη τυχόν υφιστάμενων εμποδίων και διακρίσεων σε βάρος τους.

Η διεθνής εμπειρία έχει μέχρι σήμερα αποδείξει ότι η νομοθεσία για την προσβασιμότητα είναι πιο αποτελεσματική όταν περιλαμβάνεται σε μια ευρύτερη

νομοθεσία για την καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία (π.χ. Americans with Disabilities Act), εφόσον η έλλειψη προσβασιμότητας οδηγεί σε παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Το άρθρο 9 της Σύμβασης απαιτεί από τα Συμβαλλόμενα Κράτη να λάβουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρίες την πρόσβαση, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, τα μέσα μεταφοράς, την πληροφορία και τις επικοινωνίες, συμπεριλαμβανομένων και των τεχνολογιών και συστημάτων πληροφορίας και επικοινωνιών και σε άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές. Παράλληλα να διασφαλίζουν ότι πέραν του δημόσιου τομέα και οι ιδιωτικοί φορείς, που προσφέρουν εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, λαμβάνουν υπόψη τους όλες τις μορφές της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες και τέλος να αναπτύξουν, διαδώσουν και παρακολουθούν την εφαρμογή των ελάχιστων προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών που είναι

ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό. Η αναφορά δε της υποχρέωσης διασφάλισης της προσβασιμότητας σε επόμενα άρθρα εξειδικευμένου πλέον περιεχομένου (π.χ. δικαιοσύνη, πολιτιστική ζωή, αναψυχής, ελεύθερος χρόνος, αθλητισμός διαδικασίες ψηφοφορίας κ.λπ.), καθώς και οι αναφορές στην «εύλογη προσαρμογή» και τον «καθολικό σχεδιασμό», συμπληρώνουν το πλαίσιο αλληλά και το είδος εντός του οποίου πρέπει να κινηθεί η εθνική νομοθεσία και οι παρεμβάσεις σε αυτή.

Για να καταστεί λοιπόν συμβατή με τις απαιτήσεις της νέας Σύμβασης και αποτελεσματική η εθνική νομοθεσία για την προσβασιμότητα θα πρέπει να περιλαμβάνει ειδικότερα τα εξής:

- Κάλυψη των αναγκών όλων των κατηγοριών των ατόμων με αναπηρία συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με νοητική/γνωστική/ψυχική αναπηρία. Η υποχρέωση για προσβασιμότητα δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο σε μέτρα σχετιζόμενα με τις «ορατές» αναπηρίες.

- Εξειδικευμένη αναφορά ανά τομέα δραστηριότητας που θα καλύπτει την πλήρη αλυσίδα-δίκτυο των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων.
- Άμεση εφαρμογή μέτρων για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας όλων των νέων υποδομών και υπηρεσιών χωρίς καμία εξαίρεση.
- Ειδικά μέτρα για τη σταδιακή αποκατάσταση της προσβασιμότητας των υφιστάμενων υποδομών και υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων πρέπει να περιλαμβάνονται οπωσδήποτε συγκεκριμένα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης, μέθοδοι σταδιακής εξάλειψης των υφιστάμενων εμποδίων και πιστοποίησης της προσβασιμότητας. Τυχόν εξαιρέσεις πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο και να προκαθορίζονται απόλυτα σε συνεργασία με το εθνικό αναπηρικό κίνημα. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να διασφαλίζονται «εύλογες προσαρμογές» για την ικανοποίηση συγκεκριμένων αναγκών ατόμων με αναπηρία (π.χ. εργαζομένων με αναπηρία, εργαζομένων που απέκτησαν την αναπηρία στην πορεία του εργασιακού τους βίου, εκπαιδευόμενων κ.λπ.).
- Καθιέρωση των αρχών του «καθολικού σχεδιασμού» ως αρχών που θα πρέπει να διέπουν το σχεδιασμό περιβαλλόντων, υποδομών, υπηρεσιών και διαδικασιών, δεδομένου ότι αποτελεί

τη μόνη μέθοδο σχεδιασμού που δε γεννά πρόσθετες διακρίσεις.

- Ειδικά μέτρα για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας των υποδομών πληροφόρησης, επικοινωνιών και τεχνολογιών καθώς και του σχετικού υλικού (π.χ. Braille, μεγάλοι χαρακτήρες, απλουστευμένη γλώσσα, οπτική πληροφόρηση, συστήματα ενίσχυσης ήχου, ακουστική πληροφόρηση κ.λπ.).
- Θέσπιση της υποχρέωσης παροχής «ζωντανής» βοήθειας και ενδιαμέσων, συμπεριλαμβανομένων των οδηγών, των αναγνώστων και των επαγγελματιών διερμηνέων της νοηματικής γλώσσας, προκειμένου να διευκολύνουν την προσβασιμότητα στα κτίρια και σε άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές στο κοινό.
- Καθιέρωση της προσβασιμότητας ως αναγκαίας προϋπόθεσης επιλεξιμότητας κατά τη διαδικασία δημόσιων έργων και προμηθειών, αδειοδοτήσεων λειτουργίας επιχειρήσεων ανοικτών στο κοινό, χρηματοδοτήσεων/ επιχορηγήσεων κ.λπ.
- Συγκεκριμένες ποινές και πρόστιμα για όσους δε συμμορφώνονται με τα προβλεπόμενα στη νομοθεσία για την προσβασιμότητα και την υιοθέτηση των αρχών του «καθολικού σχεδιασμού».
- Συγκεκριμένη πρόβλεψη για την παροχή αποζημίωσης σε άτομα με αναπηρία και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους σε περίπτωση παραβίασης του δικαιώματός τους για πρόσβαση σε οποιαδήποτε υποδομή και υπηρεσία.
- Ανάπτυξη, διάδοση, θέσπιση υποχρεωτικής εφαρμογής και μεθοδική παρακολούθηση της εφαρμογής ελάχιστων προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών, που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, ανά τομέα δραστηριότητας (π.χ. δομημένο περιβάλλον, μεταφορές, πληροφόρηση, εμπόριο, επικοινωνίες κ.λπ.). Τα πρότυπα αυτά πρέπει να είναι απολύτως συγκεκριμένα και να μεταφράζουν την προσβασιμότητα σε μετρήσιμα μεγέθη και τεχνικές απαιτήσεις, αποφεύγοντας τις γενικόλογες και αφηρημένες περιγραφές του τύπου «πρόβλεψη ράμπας κατάλληλης για την πρόσβαση ατόμων με κινητικές αναπηρίες».
- Θέσπιση μεθόδου παρακολούθησης και πιστοποίησης της προσβασιμότητας υποδομών και υπηρεσιών προσφερόμενων και ανοικτών στο κοινό.

Κατά την υλοποίηση των παραπάνω και με αποκλειστικό στόχο τη μεγιστοποίηση των θετικών αποτελεσμάτων, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η πρόβλεψη του άρθρου 4 «Γενικές υποχρεώσεις»

της Σύμβασης που αναφέρει ότι:

«3. Κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή της νομοθεσίας και των πολιτικών, για να εφαρμοστεί η παρούσα Σύμβαση και σε άλλες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν ζητήματα σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα συμβουλευούνται συνεχώς και θα εμπλέκουν ενεργά τα άτομα με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένων και των παιδιών με αναπηρίες, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους».

Οι επιπτώσεις ....

Ένα είναι βέβαιο! Η Σύμβαση και στον τομέα της προσβασιμότητας θέτει ένα νέο σαφές πλαίσιο και δίνει στα Συμβαλλόμενα Κράτη τη δυνατότητα μεθόδευσης της ουσιαστικότερης και πληρέστερης ίσως παρέμβασης των τελευταίων χρόνων με στόχο τη δημιουργία βιώσιμων κοινωνιών ισότιμων πολιτών.

Η εθνική νομοθεσία για την προσβασιμότητα υποδομών και υπηρεσιών έχει ανάγκη αναμόρφωσης στην παραπάνω κατεύθυνση που ορίζει η Σύμβαση έτσι ώστε να καλυφθούν όλα τα χρόνια κενά και οι αδυναμίες, που κατά καιρούς η Ε.Σ.Α.μεΑ. έχει εντοπίσει και αναδείξει (π.χ. απουσία χρονοδιαγραμμάτων εφαρμογής και προστίμων, έλλειψη πιστοποίησης, έλλειψη νομοθεσίας για τις υπηρεσίες συμβατικές και ηλεκτρονικές, έλλειψη προτύπων και σύγχρονων κατευθυντήριων οδηγιών για όλους τους τομείς δραστηριοτήτων, απουσία προσβάσιμης πληροφόρησης, αλληλοκαλύψεις αρμοδιοτήτων, αλληλοαναιρέσεις υποχρεώσεων κ.λπ.).

Η αναμόρφωση όμως αυτή θα πρέπει να υποστηριχθεί από μεθοδικές παράλληλες δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης όλων των εμπλεκόμενων (τεχνικών, στελεχών σχεδιασμού, στελεχών δημοσίων υπηρεσιών και μεταφορών, επιχειρηματιών κ.λπ.). Ο «καθολικός σχεδιασμός» απαιτεί ένα καινοτόμο τρόπο σκέψης και σχεδιασμού για τον οποίο οι εμπλεκόμενοι παράγοντες της χώρας έχει δυστυχώς αποδειχτεί ότι δεν είναι έτοιμοι! Αποτελεί όμως τη μόνη και απόλυτα αναγκαία λύση υποστήριξης κοινωνιών όπως η ελληνική, που χαρακτηρίζεται από τα αυξανόμενα ποσοστά ατόμων με αναπηρία και ηλικιωμένων αλλή και τον πρόσφατα επιμικνυόμενο εργασιακό βίο. **Θ.Α.**

Συνεδρίαση Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία Θεσσαλονίκη, 20 - 21 Μαρτίου 2010

Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Αναπηρία στο επίκεντρο

Στις 20 και 21 Μαρτίου 2010, ένα ιδιαίτερα σημαντικό γεγονός έλαβε χώρα για δεύτερη φορά στη συμπρωτεύουσα: η συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με αναπηρία, της Οργάνωσης – ομπρέλλας των φορέων του ευρωπαϊκού αναπηρικού κινήματος. Πρόκειται για μια συνεδρίαση ιδιαίτερα σημαντική, καθώς τέθηκαν επί τάπητος και συζητήθηκαν εκτενώς από εκπροσώπους του ευρωπαϊκού αναπηρικού κινήματος όλες οι τρέχουσες εξελίξεις για την αναπηρία, καθώς και οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ο φορέας εκπροσώπησης πλέον των 65 εκατομμυρίων Ευρωπαίων με αναπηρία, εν μέσω μιας ιδιόζουσας και ιδιαίτερα δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας για ολόκληρο τον κόσμο.

Αναμφισβήτητο το σημαντικότερο θέμα στην ατζέντα των εκπροσώπων του αναπηρικού κινήματος από 14 ευρωπαϊκές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και 16 Εθνικά Συμβούλια, ήταν η υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Αναπηρία και η προώθησή του.

Το «παρών» στη Συνεδρίαση έδωσε η Υφυπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κα Θ. Τζάκρη, ενώ χαιρετισμό απέστειλε ο Υφυπουργός Οικονομικών κ. Μ. Μπόλιαρης.

Όπως τόνισε κατά την έναρξη της Συνεδρίασης στην ομιλία του ο Πρόεδρος του Φόρουμ και της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης, «το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Αναπηρία είναι το καλύτερο και ισχυρότερο εργαλείο στη διάθεσή μας για τη διασφάλιση της πραγματικής και ουσιαστικής συμπερίληψης και διάχυσης της αναπηρίας στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και τη δημιουργία μιας δεσμευτικής ατζέντας, τόσο για τους Ευρωπαϊκούς Θεσμούς, όσο και για κάθε κράτος - μέλος».

Επιπλέον, συμπλήρωσε ότι σε αυτό το πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον είναι πιο έκδηλη από ποτέ η ανάγκη για συντονισμένη δράση, αποσπώντας από τους εκπροσώπους της κυβέρνησης την υπόσχεση ότι θα συνδράμουν τα μέγιστα στην προώθηση νέων, ρηξικέλευθων πολιτικών υπέρ των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους.

Η ατζέντα των ηγετών του ευρωπαϊκού αναπηρικού κινήματος

Δεδομένης της δύσκολης οικονομικής κατάστασης που μαστίζει ολόκληρη την Ευρώπη, τα θέματα που τέθηκαν στο τραπέζι του διαλόγου επικεντρώθηκαν στις ανάγκες που γεννώνται από τις νέες συνθήκες. Σε αυτό το μήκος κύματος, λοιπόν, συζητήθηκαν οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να διασφαλιστεί η δέουσα προστασία των ατόμων με αναπηρία από μια κρίση, την οποία δεν δημιούργησαν και την οποία ωστόσο καλούνται να πληρώσουν.

Εξέχουσα θέση κατείχε η προώθηση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την αναπηρία που συνέταξε το Φόρουμ, προκειμένου να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για την κατάρτιση της ευρωπαϊκής στρατηγικής των επόμενων ετών, στη βάση της συμπερίληψης και της πλήρους ένταξης των ατόμων με αναπηρία.

Επιπλέον, η συζήτηση επικεντρώθηκε και στην περαιτέρω διασφάλιση του δέοντος σεβασμού στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, ενώ τονίστηκε ιδιαίτερα η σημασία των Διαρθρωτικών Ταμείων της ΕΕ και ο ρόλος τους ως εργαλείο για την προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Τέλος, ιδιαίτερη μνεία έγινε και στο ζήτημα της επικύρωσης και υπογραφής της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία από όλα τα κράτη – μέλη της ΕΕ, ώστε να δοθεί

από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το πράσινο φως για την εφαρμογή της, ενώ παράλληλα τέθηκαν και ζητήματα σχετικά με τους μηχανισμούς παρακολούθησης της ορθής εφαρμογής της, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και εθνικό επίπεδο.

Η Διακήρυξη για την Αναπηρία

Τις εργασίες μιας ιδιαίτερα και αναμφίβολα εποικοδομητικής συνάντησης των ηγετών του ευρωπαϊκού αναπηρικού κινήματος έκλεισε η έκδοση μιας κοινής Διακήρυξης με τίτλο «Αναπηρία: Μέρος της Κοινωνίας, Μέρος της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής 2020», μέσω της οποίας, οι ηγέτες των κρατών – μελών καλούνται να αναγνωρίσουν τη σημασία της εξίσωσης των ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρία.

Και φυσικά η αναγνώριση αυτής της ανάγκης απαιτεί ρηξικέλευθες και καινοτόμες πολιτικές για την αναπηρία στη βάση του κοινωνικού μοντέλου για την αναπηρία και της δικαιωματικής προσέγγισής της. Το ευρωπαϊκό αναπηρικό κίνημα καλεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να:

- **Υιοθετήσει το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Αναπηρία**, που δεσμεύει τα κράτη – μέλη της ΕΕ και τους Ευρωπαϊκούς Θεσμούς να εργαστούν εντατικά για μια συστηματική βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία σε ολόκληρη την Ευρώπη.
- **Συμπεριλάβει και να εφαρμόσει το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την αναπηρία στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2020**, που καθορίζει το πλαίσιο των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών της ΕΕ για την επόμενη δεκαετία.
- **Υιοθετήσει το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο ως βασική προτεραιότητα για την Ευρώπη της επόμενης δεκαετίας.**

Για ένα πιο δίκαιο και ανοιχτό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, τα άτομα με αναπηρία πρέπει πραγματικά και ουσιαστικά να ωφεληθούν από όλες τις αποφάσεις που θα ληφθούν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής 2020, καθώς και τα αποτελέσματά τους σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τώρα την ευκαιρία να βγάλει από το περιθώριο τους πλέον αδύναμους πολίτες της, τα άτομα με αναπηρία, που είναι αναπόσπαστο μέρος της κοινωνίας μας. Κι αυτή η ευκαιρία δεν πρέπει να χαθεί. **Θ.Α.**

Πρόσωπο με πρόσωπο με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου

Συνάντηση με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Herman Van Rompuy πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία (EDF) και της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία κ. Ιωάννης Βαρδασκάνης, προκειμένου να διασφαλίσει τη συμπερίληψη του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για την Αναπηρία, που προωθεί το Φόρουμ, στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2020.

Κατά τη συνάντηση, ο κ. Van Rompuy τόνισε ότι κατανοεί πλήρως την ανάγκη για μια νέα προσέγγιση των θεμάτων και πολιτικών για την αναπηρία από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Από την πλευρά του ο κ. Βαρδασκάνης τόνισε ότι είναι ιδιαίτερα κρίσιμος ο συγχρονισμός των πολιτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο με τις αντίστοιχες σε εθνικό, ζήτημα στο οποίο μπορεί να συμβάλει τα μέγιστα το Σύμφωνο. Επιπλέον, υπενθύμισε ότι το Σύμφωνο θα δώσει νέα ώθηση για την πλήρη και ισότιμη κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία.

Τέλος, ο κ. Van Rompuy επεσήμανε ότι είναι επιτακτική η ανάγκη να δοθεί περισσότερη προσοχή στην κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία και προσυπέγραψε την καθιέρωση συνάντησης του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία με τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ανά διετία για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν υπέρ των ατόμων με αναπηρία.

Διάθεση του de facto προτύπου ηλεκτρονικής προσβασιμότητας WCAG 2.0 στην Ελληνική γλώσσα

Καθ. Κωνσταντίνος Στεφανίδης,

Διευθυντής Ινστιτούτου Πληροφορικής – ΙΤΕ

Ιωάννης Μπασδέκης,

*Μηχανικός Λογισμικού Ειδικός
σε θέματα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας,
Ινστιτούτο Πληροφορικής - ΙΤΕ*

Στις μέρες μας, η πρόσβαση στην πληροφορία και στις υπηρεσίες που παρέχονται μέσω του διαδικτύου έχει αποκτήσει υψηλή προτεραιότητα, σε σημείο που οι πολίτες την αποζητούν σε κάθε έκφανση της καθημερινότητάς τους. Η αγορά από παιδιά, νέους αλλά και ηλικιωμένους χρήστες υπολογιστή γραφείου, η εγκατάσταση σύνδεσης ADSL σε μία κατοικία, και η χρήση φορητών συσκευών με δυνατότητα ασύρματης σύνδεσης (Wi-Fi) αποτελούν μερικά πρακτικά παραδείγματα αυτής της τάσης. Στο άλλο άκρο αυτής της οθόνα αυξανόμενης διασυνδεσιμότητας, οι προσφερόμενες υπηρεσίες (δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα) αρχίζουν να μεταλλάσσονται οθόνα και περισσότερο προς την ψηφιακή τους μορφή, όπου το αίτημα ενός πολίτη διεκπεραιώνεται με την ελάχιστη δυνατή μεσοδιάθεση του ανθρωπίνου παρά-

γοντα. Όταν η πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες πραγματοποιείται μέσω του διαδικτύου, εξυπηρετούνται όλοι οι πολίτες που έχουν γνώση του τρόπου χρήσης αυτών των υπηρεσιών με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Ειδικά, ο πολίτης μπορεί να κάνει χρήση της υπηρεσίας μέσω περισσότερο παραδοσιακών μορφών (π.χ., επίσκεψη στην έδρα της υπηρεσίας, σε ΚΕΠ, μέσω αντιπροσώπων, κ.ά.), εφόσον όμως έχει τη δυνατότητα φυσικής πρόσβασης σε αυτές. Ωστόσο, ειδικά για τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ), η προσφορά ψηφιακών υπηρεσιών μέσω διαδικτύου δεν αποτελεί μόνο ενδεδειγμένη λύση από πλευράς κόστους, αλλά ίσως τη μοναδική πρόσβαση σε αυτές λόγω της ελλιπούς φυσικής προσβασιμότητας των υποδομών που βιώνουν στην καθημερινότητά τους.

Η ηλεκτρονική προσβασιμότητα των διαδικτυακών υπηρεσιών συνεπάγεται στην πράξη τη δυνατότητα χρήσης των υπηρεσιών αυτών από όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των ΑμεΑ και των ηλικιωμένων πολιτών. Πιο απλά η προσβασιμότητα του διαδικτύου σημαίνει τη δυνατότητα χρήσης του περιεχομένου μίας ιστοσελίδας σε τέτοιο βαθμό ώστε τα ΑμεΑ να μπορούν να αντιλαμβάνονται, να κατανοούν, να πλοηγούνται και να αλληλεπιδρούν με αυτό, αλλά και να μπορούν να συνεισφέρουν με τη σειρά τους περιεχόμενο στον Ιστό. Επιπρόσθετα, η προσβασιμότητα του διαδικτύου ωφελεί και άλλους χρήστες, όπως οι ηλικιωμένοι των οποίων οι ικανότητες αναπόφευκτα μεταβάλλονται λόγω της γήρανσης. Με δεδομένο όμως ότι για τα ΑμεΑ η ηλεκτρονική προσβασιμότητα αποτελεί κυρίαρχο ζήτημα, οι όποιες εξελίξεις στο συγκεκριμένο θέμα στοχεύουν κυρίως στην καλύτερευση των συνθηκών χρήσης για την συγκεκριμένη ομάδα πολιτών για την οποία τα στατιστικά στοιχεία τεκμηριώνουν ότι αποτελεί σημαντικό κομμάτι του παγκοσμίου πληθυσμού.

Βάσει των στοιχείων αυτών:

- Περίπου 37 εκατομμύρια ανθρώπων έχουν τύφλωση [WHO, 2006a].
- Περισσότεροι από 124 εκατομμύρια ανθρώπων έχουν μειωμένη όραση, [WHO, 2006a].
- Περισσότεροι από 161 εκατομμύρια ανθρώπων αντιμετωπίζουν προβλήματα στην όραση, [WHO, 2006a].
- 5-8% των ανδρών αντιμετωπίζουν προβλήματα δυσχρωματοψίας, [WHO, 2006a].
- Περίπου 278 εκατομμύρια ανθρώπων αντιμετωπίζουν προβλήματα κώφωσης ή μερικής απώλειας ακοής και στα δύο αυτιά [WHO, 2006b], αρκετοί από τους οποίους έχουν και περιορισμένο λεξιλόγιο [Goldin-Meadows and Mayberry, 2001].
- Πάνω από 6.8 εκατομμύρια πολιτών στις Η.Π.Α. διαθέτουν περιορισμένη δυνατότητα κίνησης των άνω άκρων [UCSF, 2007].
- Περίπου 7% του πληθυσμού των Η.Π.Α. έχει

μαθησιακές δυσκολίες και νοντικούς περιορισμούς [Braddock and Parish, 2002], (αντίστοιχα στη Μεγάλη Βρετανία το 2% του πληθυσμού [Foundation for People with Learning Disabilities, 2007]).

- Ένας στους πέντε πολίτες στην Ευρωπαϊκή Ένωση (25 Κράτη Μέλη) θεωρείται ηλικιωμένος [Eurostat Cronos Database] και αντιμετωπίζει δυσκολία αλληλεπίδρασης με τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες.
- Περίπου 10% του συνολικού πληθυσμού στην Ελλάδα θεωρούνται ΑμεΑ.

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι η μέριμνα για τη προσβασιμότητα του διαδικτύου αποτελεί επιτακτική ανάγκη, η οποία ήδη έχει αποτυπωθεί στο Ελληνικό Σύνταγμα

[Ελληνικό Σύνταγμα, Άρθρο 5-A]. Για τον ίδιο σκοπό έχουν ήδη ενσωματωθεί στο Εθνικό Δίκαιο ορισμένες βασικές κοινοτικές οδηγίες που αφορούν τη χρήση της πληροφορίας σε

ηλεκτρονική μορφή από τα ΑμεΑ. Άξια αναφοράς είναι και η προγραμματιζόμενη επικύρωση από την Ελλάδα της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η οποία παρέχει ένα πλαίσιο αρχών αλλά και συγκεκριμένα τεχνικά πλαίσια που καθιστούν την προσβασιμότητα της ηλεκτρονικής πληροφορίας αναγκαία προϋπόθεση για την προσφορά ψηφιακών υπηρεσιών.

Στην πράξη όμως στη χώρα μας, και παρά την ύπαρξη εδώ και χρόνια συγκεκριμένων τεχνικών προδιαγραφών με την υιοθέτηση των οποίων το περιεχόμενο του διαδικτύου γίνεται προσβάσιμο και από ΑμεΑ, ο βαθμός προσβασιμότητας του Ελληνικού διαδικτύου είναι αρκετά μικρός. Συγκεκριμένα, το 85% των ιστοχώρων χαρακτηρίζεται απροσπέλαστο από ΑμεΑ [Basdekis et al, 2010].

Σε μία προσπάθεια βελτίωσης αυτής της εικόνας και με όχημα την ενημέρωση της βιομηχανίας και της επιστημονικής κοινότητας που δραστηριο-

ποιούνται στο χώρο της κατασκευής των διαδικτυακών υπηρεσιών και περιεχομένου, το Ινστιτούτο Πληροφορικής του ΙΤΕ (ΙΤΕ-ΙΠ), ανέλαβε το έργο της δημιουργίας εξουσιοδοτημένων μεταφράσεων όλων των σημαντικών τεχνικών εγγράφων και οδηγιών της Πρωτοβουλίας για την Προσβασιμότητα του Παγκόσμιου Ιστού (W3C-WAI) που μπορούν να βοηθήσουν στην κατασκευή προσβάσιμων και εύχρηστων διαδικτυακών υπηρεσιών. Το ΙΤΕ-ΙΠ συμμετέχει ενεργά από τα αρχικά στάδια δημιουργίας της Κοινοπραξίας του Παγκόσμιου Ιστού, γνωστής ως World Wide Web Consortium (W3C), κυρίως δε στην εργασία της Πρωτοβουλίας για την Προσβασιμότητα του

σας των ΑμεΑ με γνώση των δυσκολιών χρήσης της νέας τεχνολογίας και των συνεπειών της αποπομπής των ΑμεΑ από τα οφέλη που προσφέρονται από την τεχνολογική πρόοδο. Η συγγραφή τους έγινε σε συνεργασία με εξειδικευμένους επιστήμονες και οργανισμούς, με τελικό σκοπό τη δημιουργία ενός αποδεκτού από όλους προτύπου για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, το οποίο θα πληροί τις ανάγκες επαγγελματιών, οργανισμών και κυβερνήσεων διεθνώς.

Οι Οδηγίες για την Προσβασιμότητα του Περιεχομένου του Ιστού, Έκδοση 2.0 (WCAG 2.0) και όλα τα υπόλοιπα συνοδευτικά κείμενα καλύπτουν ένα

Παγκόσμιου Ιστού (W3C-WAI). Για την συγγραφή και δημοσίευση των μεταφράσεων αυτών ακολουθήθηκε η οριοθετημένη διαδικασία Policy for W3C Authorized Translations. Τα τεχνικά κείμενα που μεταφράστηκαν αφορούν το de facto πρότυπο ηλεκτρονικής προσβασιμότητας που είναι εκείνο των Οδηγιών για την Προσβασιμότητα του Περιεχομένου του Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines), το οποίο επισημαίνεται πλέον σε ολόένα και περισσότερα νομοθετήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η 2η έκδοση των συγκεκριμένων οδηγιών αποτελεί Σύσταση του W3C από τις 11 Δεκεμβρίου 2008, έχοντας περάσει από όλα τα στάδια σχολιασμού και ενημερώσεων στα οποία συμμετείχαν τόσο η επιστημονική κοινότητα και η βιομηχανία αλλιά (κυρίως) και φορείς αντιπροσώπου-

ευρύ φάσμα θεμάτων και συστάσεων για να καταστεί το περιεχόμενο του Ιστού περισσότερο προσβάσιμο. Με τη βοήθεια αυτών των οδηγιών τεχνικού χαρακτήρα, οι κατασκευαστές περιεχομένου και υπηρεσιών λαμβάνουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις για το τι θα πρέπει κάνουν ή να αποφεύγουν κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση διαδικτυακών υπηρεσιών, ώστε να αποφευχθούν οι όποιες εκ των υστέρων τροποποιήσεις που ανεβάζουν το συνολικό κόστος υλοποίησης.

Οι εξουσιοδοτημένες μεταφράσεις των τεχνικών κειμένων είναι διαθέσιμες μέσω του διαδικτυακού τύπου του Ελληνικού Γραφείου του W3C στη διεύθυνση:

http://www.w3c.gr/wai/translations/wai_review_summary.html

Το συγκεκριμένο έργο, που περιλαμβάνει πλήθος τεχνικών κειμένων και εγγράφων πολιτικής, υλοποιήθηκε από το ΙΤΕ-ΙΠ. Σε αυτό συνεισέφεραν ουσιαστικά το Ελληνικό Γραφείο του W3C (W3C Greek Office) και η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.). Επίσης, στο σχολιασμό και στην επικύρωση της ποιότητας του τελικού αποτελέσματος συμμετείχαν ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τυφλών (ΠΣΤ), το Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του ΕΚΠΑ με τον καθηγητή Γεώργιο Κουρουπέτρογλου, καθώς και η Διευθύντρια Έρευνας του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου (ΙΕΛ) του Ερευνητικού Κέντρου ΑΘΗΝΑ, Δρ. Ελένη Ευθυμίου.

cy: *Current status and research directions*), 16 (4), 221-228

4. [UCSF, 2007] University of California, San Francisco. *Mobility Device Use in the United States.*:http://dsc.ucsf.edu/publication.php?pub_id=2&section_id=4
5. [Braddock and Parish, 2002] Braddock, D. and Parish, S. (2002). *An Institutional History of Mental Disability*. In D. Braddock (Ed.), *The state of the states: Public policy toward disability at the dawn of the 21st century* (pp. 1-82). Washington, DC: AAMR

Πηγές

1. [WHO, 2006b] World Health Organization, (2006). *Magnitude and causes of visual impairment.*: <http://www.icoph.org/pdf/who-factsheet.pdf>
2. [WHO, 2006] World Health Organization, (2006). *Deafness and hearing impairment.*: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs300/en/index.html>
3. [Goldin-Meadows and Mayberry, 2001] Goldin-Meadows, S., and Mayberry, R. I. (2001). *How do profoundly deaf children learn to read? Learning Disabilities Research and Practice (Special issue: Emergent and early litera-*
4. [Foundation for People with Learning Disabilities, 2007] Foundation for People with Learning Disabilities (2007). *People with learning disabilities in UK.*: <http://www.learningdisabilities.org.uk/information/learning-disabilities-statistics/>
5. Eurostat's Cronos Database
6. Σύνταγμα της Ελλάδας, http://el.wikisource.org/wiki/Σύνταγμα_της_Ελλάδας
7. [Basdekis et al, 2010] Basdekis I., Klironomos I., Metaxas I. and Stephanidis C. (2010). *An overview of web accessibility in Greece: a comparative study 2004-2008. Universal Access in the Information Society*, 9 (2).

η ΕΣΑμεΑ παρεμβαίνει, προτείνει, διεκδικεί...

Ανάκληση της απόφασης της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής για τις κατασκηνώσεις ΑμεΑ κατόπιν παρέμβασης του αναπηρικού κινήματος

Η έντονη διαμαρτυρία του εθνικού αναπηρικού κινήματος με την κατεγγελία της ανάκλησης απόφασης του Νομάρχη και του Νομαρχιακού Συμβουλίου Ανατολικής Αττικής για τη μη υλοποίηση δύο κατασκηνωτικών προγραμμάτων ατόμων με αναπηρία, που κορυφώθηκε με τη μεγάλη κινητοποίηση των γονέων που κατέκλυσαν την αίθουσα συνεδριάσεων του Νομαρχιακού Συμβουλίου Ανατολικής Αττικής, απέφερε καρπούς.

Η Νομαρχία ανακάλεσε τη ληφθείσα στις 22 Απριλίου 2010 απόφασή της να μην λειτουργήσει φέτος τις δύο μεγάλες κατασκηνώσεις ΑμεΑ, στον Άγιο Ανδρέα και στην Κερατέα.

Τόσο η Ε.Σ.Α.μεΑ. όσο και η Π.Ο.Σ.Γ.Κ.ΑμεΑ είχαν στείλει σχετικές επιστολές στον Νομάρχη και τελικά το δικαίωμα πλέον των 1000 ατόμων με αναπηρία στην καλοκαιρινή ξεκούραση διασφαλίστηκε.

Κατάθεση τελικού κειμένου Προτάσεων της Ε.Σ.ΑμεΑ για το ασφαλιστικό νομοσχέδιο

Εν συνεχεία του υπ' αριθ. πρωτ. 1518/13-5-2010 εγγράφου της με θέμα: «Προτάσεις της Ε.Σ.ΑμεΑ. για το Ασφαλιστικό Νομοσχέδιο», η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία κατέθεσε νέες συμπληρωματικές προτάσεις επί ορισμένων διατάξεων του εν λόγω νομοσχεδίου, με επιστολή της στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης κ. Α. Λοβέρδο, δεδομένου ότι διατάξεις που αφορούν π.χ. στο Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία ή στη διαδικασία μονιμοποίησης των αναπηρικών συντάξεων, λόγω της ασάφειάς τους, έχουν δημιουργήσει μεγάλη ανησυχία και αναστάτωση στο χώρο των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ορισμένες από τις συμπληρωματικές προτάσεις κατατέθηκαν με σκοπό τη βελτίωση θετικών διατάξεων αυτού του νομοσχεδίου, οι οποίες αφορούν στη δημιουργία και οργάνωση του ενιαίου συστήματος αξιολόγησης και πιστοποίησης της αναπηρίας, ενώ συζητήθηκαν αναλυτικά σε συναντήσεις της Συνομοσπονδίας με τον Υφυπουργό

Εργασίας κ. Γ. Κουτρουμάνη, ο οποίος αναγνώρισε το δίκαιο ορισμένων από αυτές τις προτάσεις.

Οι προτάσεις της Ε.Σ.Α.μεΑ. κατ' άρθρο του νομοσχεδίου αφορούν:

- Την πρόβλεψη εξαιρέσεων και ασφαλιστικών δικλείδων για τη διατήρηση του ύψους των ποσών των αναπηρικών συντάξεων και των συντάξεων που χορηγούνται βάσει ευεργετικών διατάξεων του Ν. 612/77 στα σημερινά επίπεδα.
- Το ζήτημα της σύστασης και εύρυθμης λειτουργίας του νέου ενιαίου Κέντρου Πιστοποίησης της Αναπηρίας.
- Το ζήτημα της κατάρτισης Μητρώου Ατόμων με Αναπηρία με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος, αντί Υπουργικής Απόφασης, για τη διαφύλαξη των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων.
- Την έκδοση και εφαρμογή ενός νέου Ενιαίου Κανονισμού Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας και Μη Αναστρέψιμων Βλαβών.
- Τη διαμόρφωση ενός Ενιαίου Συστήματος Υπηρεσιών Υγείας.
- Την απαλοιφή διάταξης με την οποία οι Υγειονομικές Επιτροπές έχουν τη δυνατότητα αυτεπάγγελτης επανεξέτασης των συντάξεων αναπηρίας, χωρίς καμία αιτιολόγηση.
- Τη χορήγηση πλήρους σύνταξης γήρατος (υπολογιζόμενη στα 10.500 έτη) στα άτομα με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών εργασίας, εφόσον έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος ηλικίας τους. Η πρόταση αφορά τα άτομα με αναπηρία που ανήκουν σε κατηγορίες αναπηρίας οι οποίες δεν εντάσσονται στις ευεργετικές διατάξεις του ν. 612/77.
- Την πλήρη εξαίρεση από τις μηνιαίες παρακρατήσεις των συντάξεων που κατευθύνονται υπέρ της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (αντίστοιχου ΛΑΦΚΑ), των συνταξιούχων που είναι οι ίδιοι άτομα με αναπηρία ή βαρύνονται φορολογικά από ένα τουλάχιστον άτομο με αναπηρία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.
- Τη βελτίωση ήδη ευνοϊκών διατάξεων που ισχύουν για τη συνταξιοδότηση των ατόμων με αναπηρία, όπως είναι: η ορθή εφαρμογή της διάταξης που

αφορά στη συνταξιοδότηση των πατέρων στην 25-εατία, η επέκταση των ευνοϊκών διατάξεων του Ν. 612/77 και στα άτομα με βαριές μορφές συγγενούς καρδιοπάθειας, η καταβολή προσαύξησης της σύνταξης από τους φορείς επικουρικής ασφάλισης και στα άτομα με παραπληγία-τετραπληγία.

Συνάντηση αντιπροσωπείας της Ε.Σ.Α.μεΑ. με τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλληλαγής

Αντιπροσωπεία της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία με επικεφαλής τον Πρόεδρό της κ. Ιωάννη Βαρδακαστάνη συναντήθηκε με τον Υφυπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλληλαγής κ. Αθ. Μωραΐτη, προκειμένου να του καταθέσει Υπόμνημα με το σύνολο των προτάσεων του αναπηρικού κινήματος για τη διασφάλιση συνθηκών ισότιμης πρόσβασης των πολιτών με αναπηρία στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, που αποτελεί και το κλειδί για την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και εν γένει όλων των πολιτών με παρόμοιες ανάγκες (ηλικιωμένοι, οικογένειες με παιδιά σε καρότσια κ.λπ.).

Η ώρα των αποφάσεων είναι τώρα. Το μαχόμενο κίνημα των τυφλών και των οικογενειών τους δεν θα επιτρέψει να κλείσει η Σχολή Τυφλών Βορείου Ελλάδας

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, η Εθνική Ομοσπονδία Τυφλών, ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Τυφλών, η Περιφερειακή Ένωση Πανελλήνιου Συνδέσμου Τυφλών Κεντρικής Μακεδονίας και ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων Σχολής Τυφλών Β.Ε. «Ο Ήλιος» με κοινή ανακοίνωσή τους ζήτησαν την άμεση επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Σχολή Τυφλών Βορείου Ελλάδος «Ο Ήλιος». Το πλήρες κείμενο της ανακοίνωσης έχει ως εξής:

«Σύσσωμο το κίνημα των τυφλών, των οικογενειών τους και των ατόμων με αναπηρία της χώρας, με οργή, αγανάκτηση και θλίψη καταγγέλλει το διαχρονικό εμπαιγμό που έχουν υποστεί οι τυφλοί της Βόρειας Ελλάδας, από όλους αυτούς τους εντεταλμένους φορείς της πολιτείας που είχαν και έχουν τη θεσμική και εκ του νόμου ευθύνη, για την τύχη της Σχολής Τυφλών στη Θεσσαλονίκη.

Αυτοί οι υπεύθυνοι έχουν όνομα και είναι οι κυβερνήσεις της χώρας, οι Νομάρχες και τα Νομαρχιακά Συμβούλια Θεσσαλονίκης και φυσικά οι Πρόεδροι και τα μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων της Σχολής Τυφλών. Τα θύματα αυτής της κατάστασης είναι τα τυφλά παιδιά και τα τυφλά άτομα γενικότερα και οι οικογένειές τους, που για πάρα πολλά χρόνια είναι αντιμέτωποι με την πιο σκληρή, την πιο ανεργάτιστη και την πιο αναιτιολόγητη συμπεριφορά που έχει επιδείξει η Πολιτεία σχετικά με το ζήτημα της Σχολής Τυφλών Βορείου Ελλάδας. Και φυσικά οι ευθύνες δεν είναι γενικές και αόριστες, υπάρχουν ατομικές

πολιτικές ευθύνες των Νομαρχών και των Νομαρχιακών Συμβουλίων Θεσσαλονίκης, καθώς και των αρμοδίων Υπουργών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης όλων των κυβερνήσεων.

Ο εμπαιγμός δεν πάει άλλο, ο εμπαιγμός δεν θα περάσει. Οι παράτες τελειώνουν εδώ. Η Σχολή Τυφλών Β.Ε. και θα λειτουργήσει και θα συνεχίσει να στηρίζει τους Τυφλούς στη Βόρεια Ελλάδα. Το κίνημα των τυφλών, το κίνημα των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, με το σκληρό τους αγώνα θα διασφαλίσουν τη λειτουργία και το μέλλον της Σχολής. Σε αυτόν τον αγώνα, οι τυφλοί και οι οικογένειές τους μετρούν τους συναγωνιστές τους. Αυτή η μεγάλη προσπάθεια για να σωθεί η Σχολή Τυφλών έχει ως στόχο επίσης να προστατεύσει και τις θέσεις εργασίας των ανθρώπων που εργάζονται στη Σχολή, η μεγάλη πλειοψηφία των οποίων προσφέρει τις υπηρεσίες της στους τυφλούς και τις οικογένειές τους με αίσθημα ευθύνης. Και που επίσης είναι μεγάλα θύματα αυτής της απαράδεκτης κατάστασης, γιατί κανένας εργαζόμενος δεν μπορεί να μένει απλήρωτος. Γιατί κανένας εργαζόμενος δεν πρέπει να οδηγείται σε αδυναμία να ανταποκριθεί στις προγραμματισμένες προσωπικές, κοινωνικές και οικογενειακές του υποχρεώσεις. Γι' αυτό και είναι αδιανόητο αυτό που έχει συμβεί αυτή την περίοδο, να μην υπάρχει συμπαράταξη της ηγεσίας των εργαζομένων στη Σχολή, με το μαχόμενο κίνημα των τυφλών και των οικογενειών τους για τη σωτηρία της Σχολής.

Η ώρα των αποφάσεων είναι τώρα.

Καλούμε το Διοικητικό Συμβούλιο της Σχολής να αναλάβει τις ευθύνες του.

Καλούμε το Νομάρχη και το Νομαρχιακό Συμβούλιο Θεσσαλονίκης, να αναλάβουν τις δικές τους ευθύνες, καθώς επίσης απαιτούμε από την κυβέρνηση και τους αρμόδιους Υπουργούς να δώσουν λύση καθαρή, βιώσιμη και αποτελεσματική στην υπόθεση της Σχολής Τυφλών. Οποιαδήποτε καθυστέρηση στη λήψη άμεσων μέτρων επίλυσης αυτού του ζητήματος, αποκτά χαρακτηριστικά επικίνδυνης αμέλειας.

Σημειώνεται ότι η Ε.Σ.Α.μεΑ. έχει παρέμβει εγγράφως στις 13 και 15 Μαΐου 2010 με διαδοχικές επιστολές της στο Νομάρχη για την επίλυση των προβλημάτων της Σχολής.

Το εθνικό αναπηρικό κίνημα στηρίζει τις κινητοποιήσεις ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ

Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, ως ο επίσημος φορέας εκπροσώπησης πλέον του ενός εκατομμυρίου Ελλήνων και Ελληνίδων με αναπηρία και των οικογενειών τους, με αίσθημα ευθύνης και αλληλεγγύης προς όλους τους εργαζόμενους, στήριξε με όλες της τις δυνάμεις τις απεργιακές κινητοποιήσεις ΓΣΕΕ και ΑΔΕΔΥ στις 5 και 20 Μαΐου 2010.

Τα εξαντλητικά μέτρα για τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος, έχουν οδηγήσει τα άτομα με αναπηρία της χώρας, μια από τις πλέον ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, στην απόγνωση. Το αναπηρικό κίνημα ζητά απεγνωσμένα ένα βιώσιμο δημόσιο ασφαλιστικό σύστημα, ένα ασφαλιστικό σύστημα δίκαιο, που δεν θα επιβάλλει καμία μείωση στις συντάξεις και ιδιαίτερα στις πενιχρές συντάξεις των ατόμων με αναπηρία, ένα ασφαλιστικό σύστημα που θα προστατεύει την αναπηρία, εισάγοντας ένα ολοκληρωμένο και απολύτως αξιόπιστο σύστημα πιστοποίησης της αναπηρίας, που θα χαρακτηρίζεται από διαφανείς διαδικασίες.

Ο Πρόεδρος του EDF και της Ε.Σ.Α.μεΑ. στην Ισπανία

Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία και της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης μετέβη στη Σαραγόσα της Ισπανίας στις 19 Μαΐου 2010, όπου συμμετείχε στην τρίτη άτυπη Υπουργική Συνάντηση για την Αναπηρία, στην οποία προέδρευσε η Υπουργός Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων της Ισπανίας και η Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Ρέντινγκ.

Ο κ. Βαρδακαστάνης μίλησε κατά την έναρξη των εργασιών της συνάντησης για την επικύρωση και εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, καθώς και για την ανάγκη συμπερίληψης της αναπηρίας στα όσα προβλέπει η υπό κατάρτιση Στρατηγική της ΕΕ για την επόμενη δεκαετία (Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2020).

Αξίζει να σημειωθεί ότι κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης βρέθηκε επίσης στη Μαδρίτη της Ισπανίας με αφορμή τη Γενική Συνέλευση του Φόρουμ και τις συνεδριάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής και του Διοικητικού Συμβουλίου του, όπου στις 7 Μαΐου 2010 έγινε δεκτός από την Βασίλισσα Σοφία.

Τροποποίηση της ΚΥΑ με θέμα Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης και Ελέγχου - Διαδικασία Εφαρμογής της πράξης 'Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής'

Επιστολή προς τον κ. Θ. Τσέκο, Γενικό Γραμματέα Διαχείρισης Κοινοτικών & Άλλων Πόρων, απέστειλε η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία προκειμένου να υποβάλλει τις προτάσεις - αιτήματά της στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης για το «Σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης με τίτλο 'τροποποίηση και κωδικοποίηση της υπ' αριθμ. 9.2776/3.553/06.04.2009 (ΦΕΚ 639/Β) ΚΥΑ, όπως ισχύει, με θέμα 'Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης και Ελέγχου - Διαδικασία Εφαρμογής της πράξης 'Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής', συγχρηματοδοτούμενης από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013'».

Η Συνομοσπονδία εξέφρασε την έντονη διαμαρτυρία της για τον τρόπο διεξαγωγής της εν λόγω διαβούλευσης. Είναι αδιανόστο να πραγματοποιείται διαβούλευση για ένα ζήτημα εξαιρετικής σημασίας για τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους, όπως είναι αυτό των ΚΔΑΠ - ΜΕΑ, και να μην έχει ενημερωθεί εγγράφως η Συνομοσπονδία.

Μετά από εντατικό και συλλογικό αγώνα του εθνικού αναπηρικού κινήματος, βελτιώθηκε η εν λόγω ΚΥΑ με τη συμπερίληψη των ενηλίκων με αναπηρία ως ωφελούμενων στην περίπτωση των ΚΔΑΠ ΑΜΕΑ. και τη συμπερίληψη στις ωφελούμενες της πρόσκλησης όλων των μητέρων, ανεξαρτήτως εργασιακής κοινωνικοοικονομικής ή άλλης κατάστασης.

Ο Πρόεδρος της Ε.Σ.Α.μεΑ. στη Διαρκή Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής

Ο Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης παραβρέθηκε στις 29 Απριλίου 2010 στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, στην οποία παρουσίασε το πλαίσιο των προτάσεων της Συνομοσπονδίας πάνω στο Σχέδιο Νόμου «Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού – Καθιέρωση Κανόνων Αξιολόγησης και Αξιοκρατίας στην Εκπαίδευση και Λοιπές Διατάξεις», τις οποίες κατέθεσε και εγγράφως στον Πρόεδρο και τα μέλη της Επιτροπής.

Η διαχρονική έλλειψη ουσιαστικών μέτρων και πολιτικών από το Υπουργείο Παιδείας για την ισότιμη ένταξη των εκπαιδευτικών με αναπηρία σε όλες τις βαθμίδες της δημόσιας εκπαίδευσης και τη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών εργασίας τους αποτελεί κεντρικό ζητούμενο για το εθνικό αναπηρικό κίνημα που πρέπει να λυθεί. Για το λόγο αυτό η Συνομοσπονδία πρότεινε σειρά αναγκαίων και ικανών ρυθμίσεων για την ουσιαστική στήριξη των εκπαιδευτικών με αναπηρία, επισημαίνοντας παράλληλα αφενός ότι πρέπει το νομοσχέδιο να λειτουργήσει ευνοϊκά για τους εκπαιδευτικούς με μόνιμη και μη αναστρέψιμη αναπηρία και αφετέρου ότι πρέπει να συμπεριληφθεί σε αυτό η έννοια της εύλογης προσαρμογής, σύμφωνα και με το άρθρο 10 του Ν. 3304/2005.

Επίσκεψη του Προέδρου της Ε.Σ.Α.μεΑ. και του EDF στην Κύπρο

Ο Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία και του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης πραγματοποίησε επίσκεψη στην Κύπρο στις 20 Απριλίου 2010, όπου συναντήθηκε, μαζί με τον Πρόεδρο της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥΣΟΑ) κ. Φλωρέντζο και την Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Κύπρου κ. Σωτηρούλα Χαραλάμπους. Κατά τη συνάντηση τέθηκαν επί τάπητος ζητήματα απασχόλησης των ατόμων με αναπη-

ρία, καθώς και άλλα θέματα που άπτονται της αρμοδιότητάς της.

Επιπλέον, ο κ. Βαρδακαστάνης παρέστη στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΥΣΟΑ. Κατά τη συνεδρίαση συζητήθηκαν θέματα όπως τα Διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ, το Κυπριακό ΕΣΠΑ και τα Επιχειρησιακά Προγράμμάτα του, η συνεργασία Ε.Σ.Α.μεΑ. - ΚΥ.Σ.Ο.Α, καθώς και οι προτεραιότητες εν όψει της Κυπριακής Προεδρείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Β' εξάμηνο 2012.

Μόνιμος διορισμός των εκπαιδευτικών με αναπηρία που πληρούν τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις της παρ. 4 του άρθρου 39 του Ν. 3794/2009

Επιστολή σχετικά με το πολυνομοσχέδιο για την Παιδεία και τον διορισμό των εκπαιδευτικών με αναπηρία που πληρούν τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις της παρ. 4 του άρθρου 39 του Ν. 3794/2009 απέστειλε στις 15.04.10 η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία στην Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων κ. Α. Διαμαντοπούλου.

Η Συνομοσπονδία ζήτησε η εν λόγω διάταξη να εφαρμοσθεί άμεσα για εκείνους τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι σύμφωνα με το Νόμο έχουν συμπληρώσει τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις διορισμού τους και έχουν καταθέσει τα δικαιολογητικά τους, βάσει της προαναφερθείσας πρόσκλησης. Ανάλογη επιστολή είχε αποσταλεί στην Υπουργό και στις 30.03.10 και την 01.03.10.

Τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους απαιτούν την ένταξη κοινωνικών κριτηρίων στη ρύθμιση για τους ημιυπαίθριους

Επιστολή διαμαρτυρίας απέστειλε στις 15.04.10 στην Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής κ. Τ. Μπιρμπίλη η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, για το ζήτημα της επιβολής προστίμων για τη διατήρηση ημιυπαίθριων χώρων, στην οποία δεν έχουν συμπεριληφθεί κοινωνικά κριτήρια, ένα πολυάκισ εκπεφρασμένο αίτημα του εθνικού αναπηρικού κινήματος.

Η Ε.Σ.Α.μεΑ. κάλεσε την κ. Μπιρμπίλη να κατανοήσει ότι τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν διαχρονικά τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και να προχωρήσει στην έκπτωση της τάξης του 50% επί των προστίμων για τη διατήρηση των ημιυπαίθριων χώρων. Σημειώνεται ότι ανάλογη επιστολή προς την Υπουργό είχε αποσταλεί από τη Συνομοσπονδία στις 13.04.10 και στις 07.04.10.

Προτάσεις της Ε.Σ.Α.μεΑ. επί του Σχεδίου Νόμου «Ταυτότητα κτιρίων, αυθαίρετες υπερβάσεις δόμησης και αλλαγές χρήσης, προγράμματα μητροπολιτικών αναπλάσεων και άλλες διατάξεις»

Τις προτάσεις της σχετικά με το Σχέδιο Νόμου για τις

αυθαίρετες υπερβάσεις δόμησης απέστειλε η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία με σχετική επιστολή της στην Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής κα Τ. Μπιρμπίλη στις 09.04.10.

Η Ε.Σ.Α.μεΑ. θεωρεί ότι το παρόν σχέδιο νόμου αποτελεί τη χρυσή ευκαιρία, δεδομένου ότι η Πολιτεία μπορεί και οφείλει στις αυθαίρετες υπερβάσεις δόμησης να εντάξει και τις αυθαιρεσίες που προκύπτουν από τη μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του άρθρου 28 του Ν.2831/2000 «Τροποποίηση των διατάξεων του Ν.1577/1985 "Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός" και άλλες πολεοδομικές διατάξεις», το οποίο επιβάλλει τη διασφάλιση της οριζόντιας και κατακόρυφης προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία μίας σειράς κτιρίων. Ούτως ή άλλως η οποιαδήποτε μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του Γ.Ο.Κ. – και άρα και με αυτές που σχετίζονται με την προσβασιμότητα των κατασκευών στα άτομα με αναπηρία – οδηγεί σε αυθαίρετες κατασκευές και υπερβάσεις δόμησης.

Διακοπή χορήγησης φαρμάκων που αφορούν σοβαρές χρόνιες παθήσεις από τα φαρμακεία

Επιστολή στον Υπουργό Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Α. Λοβέρδο και την Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κ. Μ. Ξενογιαννακοπούλου απέστειλε στις 31.03.10 για το ζήτημα της διακοπής χορήγησης φαρμάκων από τα φαρμακεία για σοβαρές και χρόνιες παθήσεις, απέστειλε η Ε.Σ.Α.μεΑ., ζητώντας την άμεση παρέμβασή τους.

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 1595/31-3-2010 επιστολή του, ο Φαρμακευτικός Σύλλογος Αττικής ενημέρωσε ότι διακόπτει από την 1 Απριλίου 2010 την παροχή φαρμάκων τα οποία αφορούν πολύ σοβαρές παθήσεις και χορηγούνται σε άτομα υψηλού κινδύνου. Πέραν αυτού του γεγονότος, ο εν λόγω Σύλλογος με την υπ' αριθ. πρωτ. 1565/29-3-2010 επιστολή του γνωστοποίησε την απόφασή του να άρει την επί πιστώσει χορήγηση φαρμάκων στους ασφαλισμένους των ταμείων Ο.Α.Ε.Ε, ΔΕΗ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ, λόγω των υπερογκών οφειλών των ταμείων προς τα φαρμακεία.

Υπόμνημα της Ε.Σ.Α.μεΑ. για την ανάληψη ενεργειών με στόχο την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των Ατόμων με Αναπηρία στον Πολιτισμό

Την ανάγκη διασφάλισης της ανεμπόδιστης πρόσβασης των ατόμων στον πολιτισμό, που αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμά τους, σχετιζόμενο άμεσα με την ποιότητα ζωής τους και τη δυνατότητα συμμετοχής τους στις κοινωνικές δραστηριότητες, επεσήμανε η Ε.Σ.Α.μεΑ. με επιστολή της στο Υπ. Πολιτισμού και Τουρισμού κ. Π. Γερουλάνο στις 24.03.10.

Η Συνομοσπονδία τόνισε ότι είναι επιτακτική η ανά-

γκη λήψης μέτρων που θα διασφαλίζουν αφενός την πρόσβαση αλλή και τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην τοπική, περιφερειακή και εθνική πολιτιστική ζωή και αφετέρου τη δυνατότητα στα άτομα με αναπηρία να μπορούν να αναπτύξουν και να χρησιμοποιήσουν το δημιουργικό, αθλητικό, καλλιτεχνικό, πνευματικό και διανοητικό δυναμικό τους, προς όφελος δικό τους αλλή και της κοινωνίας.

Συνάντηση της Εκτελεστικής Γραμματείας της Ε.Σ.Α.μεΑ. με τον Υπ. Οικονομικών κατόπιν της παράστασης διαμαρτυρίας στο Υπουργείο

Όπως είχε ανακοινωθεί, η Εκτελεστική Γραμματεία της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία πραγματοποίησε στις 22.03.10 παράσταση διαμαρτυρίας στο Υπουργείο Οικονομικών, με κεντρικό το πηλάκις εκπεφρασμένο αίτημα να γίνει δεκτή από τον Υπουργό Οικονομικών κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, το οποίο και ικανοποιήθηκε χάρη στην επιμονή της Συνομοσπονδίας.

Στη συνάντηση με τον κ. Παπακωνσταντίνου που ακολούθησε, η Εκτελεστική Γραμματεία της Ε.Σ.Α.μεΑ εξέθεσε αναλυτικά τα δίκαια οικονομικά και φορολογικά αιτήματα των ατόμων με αναπηρία, ενώ επεσήμανε την έντονη διαμαρτυρία της για τη μη πρόσκλησή της να συμμετάσχει στο διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους για το φορολογικό νομοσχέδιο, θέτοντας εκ νέου το αίτημα για εκπροσώπηση της στην ΟΚΕ, για το οποίο έλαβε θετική δέσμευση από τον Υπουργό να το εξετάσει.

Κατά τη συνάντηση, ο Πρόεδρος της Ε.Σ.Α.μεΑ. κ. Βαρδακαστάνης, ζήτησε να εξαιρεθούν να αναπηρικά αυτοκίνητα από τον φόρο πολυτελείας, αποσπώντας τη δέσμευση του Υπουργού να το εξετάσει θετικά. Στο ίδιο μήκος κύματος η Συνομοσπονδία ζήτησε ρύθμιση για την πρώτη κατοικία των ατόμων με αναπηρία, ζήτημα το οποίο επίσης δεσμεύτηκε να εξετάσει ο Υπουργός, καθώς και τη διατήρηση του μέτρου της πλήρους φοροαπαλλαγής του εξωιδρυματικού επιδόματος παραπληγίας και απολύτου αναπηρίας, ως ζήτημα αρχής ότι τα επιδόματα δεν φορολογούνται.

Ο Υπουργός επιβεβαίωσε ότι το επιπλέον αφορολόγητο ποσό των 2.400 ευρώ που ισχύει για τα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους δεν θα θιγεί, όπως και η πλήρης φοροαπαλλαγή των μισθών συντάξεων και πάγιας αντιμισθίας που ισχύει για τους τυφλούς και τα άτομα με βαριά κινητική αναπηρία.

Η Συνομοσπονδία ζήτησε επίσης να ισχύσουν ευνοϊκές ρυθμίσεις για την επιχειρηματικότητα των ατόμων με αναπηρία, χωρίς ηλικιακό περιορισμό, ανάλογες με αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 69 του εν λόγω προσχεδίου φορολογικού νόμου για την νεανική επιχειρηματικότητα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ε.Σ.Α.μεΑ. είχε αποστείλει σχετικές επιστολές στον κ. Παπακωνσταντίνου στις 11.02.10, 16.03.2010, 18.03.10 και στις 19.03.10 με τις θέσεις και τις προτάσεις της επί οικονομικών και φορολογικών θεμάτων των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους.

Ζητείται η ανάκληση της απαράδεκτης απόφασης του Δ.Σ. του Ο.Α.Ε.Ε. με την οποία μειώνονται οι παροχές αναλίσμων υλικών στα άτομα με Σ.Δ.

Την ανάκληση της νέας απόφασης του Οργανισμού Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών, με την οποία προχώρησε στη μείωση παροχών αναλίσμων υλικών στα άτομα με Σ.Δ., όπως είναι οι ταινίες μέτρησης σακχάρου, βελόνες για τη χορήγηση ινσουλίνης κ.λπ, ζήτησε η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία με επιστολή της στις 10.03.10 προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης κ. Αν. Λοβέρδο.

Η Ε.Σ.Α.μεΑ. ζήτησε την προσωπική παρέμβαση του κ. Λοβέρδου για την άμεση ανάκληση της υπ' αριθ. πρωτ. 1080/02-11-2009 απόφασης του Ο.Α.Ε.Ε., σύμφωνα με την οποία μειώνονται αναλίσσιμα υλικά βασικά και αναγκαία για τη σωστή ρύθμιση των επιπέδων γλυκόζης των ατόμων με Σακχαρώδη Διαβήτη, ανεξάρτητα εάν ο Διαβήτης τους έχει εμφανιστεί πριν ή μετά την ηλικία των σαράντα ετών. Σημειώνεται ότι το Δ.Σ. του Ο.Α.Ε.Ε. προχώρησε στη χορήγηση λιγότερων ταινιών μέτρησης και γενικώς αναλίσσιμων υλικών στα ινσουλινοεξαρτώμενα άτομα που ο διαβήτης τους εμφανίζεται μετά την ηλικία των 40 ετών!

Οι Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης γίνονται πραγματικότητα

Μετά από συντονισμένες ενέργειες της Ε.Σ.Α.μεΑ. από κοινού με την Π.Ο.Σ.Γ.Κ.Α.μεΑ. και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και ειδικότερα με τη θερμή υποστήριξη της Υφυπουργού κ. Φώφης Γεννηματά, εκδόθηκε η πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων, αναφορικά με την οργάνωση και λειτουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» 2007-2013.

Η Υποστηριζόμενη Διαβίωση αποκτά σάρκα και οστά. Το πλήρες κείμενο της πρόσκλησης είναι διαθέσιμο και στην ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας Τομέα Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης www.ygeia-pronoia.gr.

Υπόμνημα για την ισότιμη συμμετοχή των Ατόμων με Αναπηρία στον αθλητισμό

Την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στον τομέα του αθλητισμού ζήτησε η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία με Υπό-

μνημά της στον Υπουργό Πολιτισμού και Τουρισμού κ. Π. Γερουλάνο στις 08.03.10, στη βάση αφενός μεν των αρχών του «Σχεδιασμού για Όλους», αφετέρου δε της ανάπτυξης και αξιοποίησης του αθλητισμού των ατόμων με αναπηρία.

Όσον αφορά την ενσωμάτωση των αρχών του «Σχεδιασμού για Όλους» στον αθλητισμό, απαιτούνται μέτρα όπως η κατάρτιση Επιχειρησιακού Σχεδίου από το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού για τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις πολιτικές, διαδικασίες και προγράμματα που αφορούν στον αθλητισμό, η θεσμική εκπροσώπηση της Ε.Σ.Α.μεΑ. στην Ελληνική Παραολυμπιακή Επιτροπή, Οργανωτική Επιτροπή των Special Olympics 2011, Οργανωτική Επιτροπή των Deaflympics 2013, σε όλα τα όργανα σχεδιασμού πολιτικών του Υπουργείου και των εποπτευόμενων Φορέων, με στόχο τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας και τη χάραξη μιας ενιαίας πολιτικής για τα άτομα με αναπηρία στον αθλητισμό, η συνεχής διαβούλευση με την Ε.Σ.Α.μεΑ. και τους Φορείς της, αλλά και η θέσπιση ισχυρού θεσμικού-νομοθετικού πλαισίου για την εφαρμογή των αρχών του «Αθλητισμού για Όλους», κτλ.

Υπόμνημα της Ε.Σ.Α.μεΑ. για την ανάληψη ενεργειών με στόχο την προώθηση της ισότιμης συμμετοχής των Ατόμων με Αναπηρία στον τομέα του Τουρισμού

Την ανάγκη ενσωμάτωσης των αρχών του «Τουρισμού για Όλους» στο εθνικό τουριστικό προϊόν και τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν τα άτομα με αναπηρία καθώς και χιλιάδες συμπολίτες μας με παρόμοιες ανάγκες, επεσήμανε η Ε.Σ.Α.μεΑ. στο Υπόμνημα που απέστειλε στις 05.03.10 στον Υπουργό Πολιτισμού και Τουρισμού κ. Π. Γερουλάνο.

Με δεδομένο το μέγεθος της αγοράς των ατόμων που έχουν ανάγκη προσβάσιμων υποδομών (άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένοι, οικογένειες με μικρά παιδιά) και την εθνική ανάγκη αναβάθμισης της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας αυτού, η Ε.Σ.Α.μεΑ. θεωρεί ότι ο «Τουρισμός για Όλους» πρέπει να αποτελέσει βασική προτεραιότητα του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού και των λοιπών φορέων που σχετίζονται με τον τουρισμό στη χώρα μας.

Στην κατεύθυνση αυτή, η Συνομοσπονδία πρότεινε τη δομημένη απευθείας διαβούλευση της Συνομοσπονδίας με την ηγεσία του Υπουργείου, καθώς και ενδεικτικά αναγκαία μέτρα για την ανάπτυξη του «Τουρισμού για Όλους».

Ενιαίο και αδιάβλητο Σύστημα Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Αναπηρίας εδώ και τώρα

Τον επιτακτικό χαρακτήρα της ανάγκης κατάρτισης ενός ενιαίου και αδιάβλητου Συστήματος Αξιολόγησης

και Πιστοποίησης της Αναπηρίας, ώστε να δοθεί οριστικό τέλος στο ζήτημα της επανεξέτασης των ατόμων με αναπηρία από τις Υγειονομικές Επιτροπές επεσήμαναν ο Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία κ. Ιωάννης Βαρδακαστάνης, καθώς και ο Β' Αντιπρόεδρος της κ. Γρηγόρης Λεοντόπουλος, κατά τη συνεδρίαση της Υποεπιτροπής της Βουλής για τα Θέματα των Ατόμων με Αναπηρία, που συνεδρίασε στις 3 Μαρτίου 2010.

Η αντιπροσωπεία της Συνομοσπονδίας, επανέλαβε το πάγια εκπεφρασμένο αίτημα για τη λήψη μέτρων οριζόντιων, ουσιαστικών και αποτελεσματικών με στόχο την πλήρη αλλαγή και εξυγίανση του Συστήματος Πιστοποίησης και Αξιολόγησης της Αναπηρίας στη βάση της δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας, προκειμένου να σταματήσει η συλλήβδην ενοχοποίηση και δαιμονοποίηση των ατόμων με αναπηρία.

Τις απόψεις της για το ίδιο θέμα και συγκεκριμένα για το άρθρο 16 «Διατάξεις ασφαλιστικού περιεχομένου» του υπό κατάθεση Σχεδίου Νόμου «Εγγυήσεις κατά της εργασιακής ανασφάλειας και άλλες διατάξεις», στο πλαίσιο της συζήτησης που έχει ξεκινήσει το Υπουργείο Εργασίας με τους Κοινωνικούς Εταίρους κατέθεσε η Ε.Σ.Α.μεΑ. με επιστολή της στον Υπ. Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης κ. Α. Λοβέρδου στις 03.03.10.

Υπόμνημα της Ε.Σ.Α.μεΑ. για την ανάληψη ενεργειών με στόχο τη διάχυση της διάστασης της αναπηρίας στην Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση Α.Ε. (ΕΡΤ Α.Ε.)

Την ανάγκη λήψης μέτρων και ανάληψης πρωτοβουλιών για τη διάχυση της αναπηρίας στην Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση, επεσήμανε η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία με Υπόμνημά της στον Υπουργό Πολιτισμού και Τουρισμού κ. Π. Γερουλάνο στις 03.03.10.

Δεδομένου ότι ο ρόλος των ΜΜΕ εν γένει και δη της δημόσιας ελληνικής τηλεόρασης είναι κομβικός και αναντικατάστατος, ως προς τη διαμόρφωση αντιλήψεων και την άρση των στερεοτύπων γύρω από την αναπηρία, η Συνομοσπονδία τόνισε ότι πρέπει να διασφαλίσει συνθήκες καθολικής πρόσβασης σε όλα τα κανάλια της, έτσι ώστε να λειτουργήσει ως προωθητική δύναμη για την οικοδόμηση ενός τηλεοπτικού τοπίου στη χώρα, το οποίο να σέβεται τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Στο πλαίσιο αυτό η Ε.Σ.Α.μεΑ. ζήτησε να ληφθούν μέτρα για την προώθηση της αλλαγής στην ΕΡΤ Α.Ε. όσον αφορά στη βελτίωση της προσβασιμότητάς της στα άτομα με αναπηρία, τη βελτίωση της εικόνας των ατόμων με αναπηρία που παρουσιάζει και την αύξηση της κάλυψης θεμάτων για την αναπηρία. **Θ.Α.**

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Ελ. Βενιζέλου 236, 163 41 Ηλιούπολη, Αθήνα

Τηλ. 210 - 9949837 • Fax: 210 - 5238967

e-mail: esaea@otenet.gr • <http://www.esaea.gr>